

TÜRKİYE KIŞ ORTASI SU KUŞU SAYIMLARI 2011

T.C.
Çevre ve Orman
Bakanlığı

Doğa
www.dogadernegi.org

Referans Gösterme:

Erciyas Yavuz, K., Kartal, E. 2012. Türkiye Kış Ortası Su Kuşu Sayımları 2011.
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Yayınları, Samsun.

© Ondokuz Mayıs Üniversitesi 2012

Tasarım ve Uygulama: Nizamettin Yavuz

İllüstrasyonlar: Dan Powell (RSPB), Busby (RSPB), Nizamettin Yavuz

Kapak Resmi: Nizamettin Yavuz

TÜRKİYE KIŞ ORTASI SU KUŞU SAYIMLARI 2011

**Kiraz ERCİYAS YAVUZ¹
Esra KARTAL²**

**SAMSUN
OCAK 2012**

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Ornitoloji Araştırma Merkezi, 55137 Atakum Samsun

²Doğa Derneği, Hürriyet cad. No 43/12, Dikmen Ankara

ÖNSÖZ

Kuş gözlemciliği tüm dünyada yaygın bir kişisel uğraş olmasının yanı sıra, gönüllü kuş gözlemcilerinin gözlem kayıtlarını doğa ve kuşların korunması amacı ile bilimsel yöntemlere temel veri olarak sunmaları ve paylaşımları ile dikkat çeken, önemli bir “toplumsal bilim” yaklaşımıdır. Temel bilimlerde ornitoloji kadar yaygın, toplumda kabul gören ve katılımcılığa açık başka bir bilimsel disiplin bulunmamaktadır. Bu durum öncelikle kuş gözlemcilerinin, çok önemsedikleri kuşlar ve kuş yaşam ortamlarının korunması için kendi iradeleriyle oluşturdukları kurumsal örgütlenme ve sosyal ağlar yoluyla gerçekleşmiştir ve yıldan yıla kapsam, deneyim ve nitelik açısından büyük gelişmeler göstermektedir.

Kuş gözlemciliğinin toplumsal bilim yaklaşımının en önemli organizasyonlarından biri de yerel, ulusal ya da küresel ölçekte yapılan eşzamanlı gözlem ve sayımlardır. Göç eden, üreyen ya da kışlayan kuş türleri yaklaşık zaman diliminde, benzer yöntemlerle tanımlanır ve sayılırlar. Elde edilen bilgi öncelikle kuş popülasyonlarının ve gezilen alanların son durumlarının belirlenmesini ve önceki yıllarla karşılaştırılarak değerlendirilmesine olanak sağlar. Sonuçlar bilimsel yöntemlerle irdelendiğinde alan ve tür koruması yanı sıra göç, üreme ya da kışlama biyolojisi hakkında da önemli bilgiler üretir. Kış Ortası Su Kuşu Sayımları (KOSKS) da bu tür yaklaşımların en önde gelenlerindendir ve, tür ve alan bazında yerelden küresel ölçeğe uzanan bir aralıkta çok önemli veriler sağlamaktadır.

Mevcut rapor, 2011 yılı sayım sonuçlarını ham veriler şeklinde sunmaktadır. Ulusal ve yerel ölçekte yıllara göre değişimlerin analizi ve su kuşlarının ülkemizde kışlama dinamiğinin anlaşılması, çok önemli birer hedef olsalar da, ne yazık ki bu rapor içeriğinde bulunmamaktadır. Mevcut verinin daha detaylı ve yöntemsel analizinin önümüzdeki günlerde gerçekleşmesini diliyoruz. Kuşların ve sulakalanların korunmasıyla ilgili verilere tüm tarafların ulaşabilmesi ve yararlanılabilmesi en önemli önceliklerden olmalıdır.

Ülkemizde kuş gözlemciliğinin yaygınlaşması, sayıların, becerilerin ve coğrafi dağılımın hızla gelişmesine paralel olarak 2000’li yıllardan beri KOSKS Türk kuş gözlemcileri tarafından gerçekleştirilmektedir. Geniş coğrafyası, değişken iklimi ve çok çeşitli ve yaygın sulakalanları nedeniyle organizasyonel pek çok probleme karşın, sayımlar bu güne dek oldukça düzenli olarak yapılabilmektedir. Bu rapordaki veriler, çok sayıda kuş gözlemcisinin ortak emeği ile gerçekleşmiş olup, bu çalışmadaki gönüllülük düzeyi her türlü takdirin üzerindedir. Diğer taraftan, bu denli önemli veri sağlayan bir çalışmadaki öncelikle finansal kaynak yetersizliği dikkat çekici olmuştur. Kuş gözlemciliğine ve bu tür çalışmalara zaman ve emek ayıran arkadaşlarımızın pek çoğunun ulaşım olanaklarının ve donanımlarının kısıtlı olduğu göz önüne alınmalı ve kaynak planlaması yapılmalıdır. Önümüzdeki yıllarda organizasyonel problemlerimizi gidereceğimiz ve sayım sonuçlarımızı nitelikli analiz etmek aşamasına geleceğimiz umudu ile katkıda bulunan tüm kuş gözlemcilerini, topluluk, dernek, kurum ve kuruluşları kutluyor ve teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Y. Sancar Barış

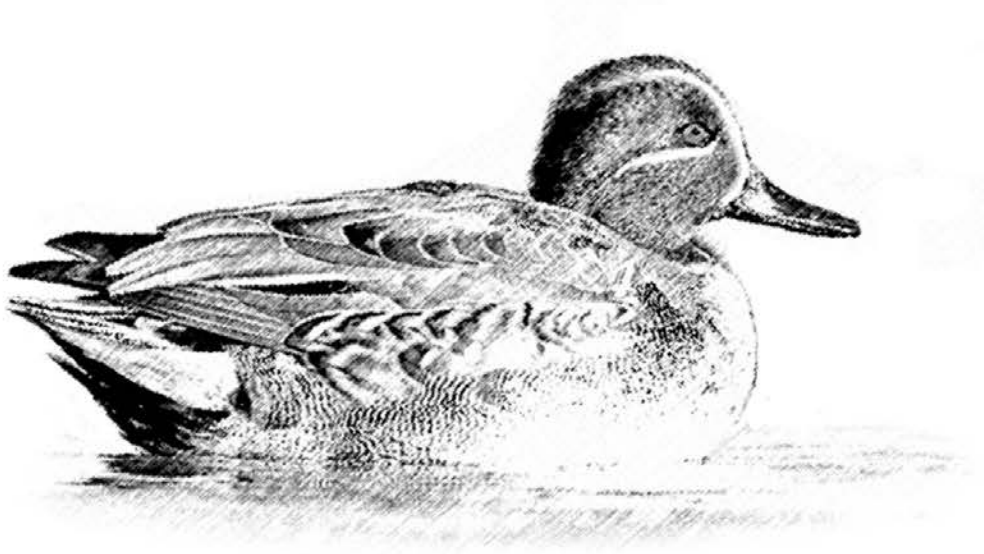
Ornitoloji Araştırma Merkezi Müdürü

1. GİRİŞ

Türkiye Avrupa ve Orta Doğunun en zengin biyolojik çeşitliliğe sahip ülkesi olup, Avrupa kıtasında biyolojik çeşitlilik açısından dokuzuncu sıradadır. Dünya ölçeğinde yer alan 34 sıcak bölgenin (hot spot) üçü – Akdeniz, Kafkasya ve İran-Anadolu - ülkemizde temsil edilmektedir. Neredeyse tüm Avrupa'nın toplamından daha fazla tür çeşitliliğine ve endemizme sahip olan ülkemiz, farklı zoocoğrafik ve fitocoğrafik bölgelerin kesişim noktasında bulunmaktadır. Türkiye, 160 memeli, 465 kuş türü, 150 kadar sürüngen, 345 kelebek, 400'e varan balık türü, yaklaşık 9000 bitki türü ile biyolojik çeşitliliği açısından çok zengindir (Eken ve ark., 2006). Bu bilgiler Türkiye'nin dünya genelinde ne kadar önemli bir konumda olduğunu kanıtlamanın yanında koruma açısından da öncelikli olduğunu göstermektedir.

Dünya ölçeğinde doğal kaynakların ve biyolojik çeşitliliğin korunması her geçen gün daha da önem kazanmaktadır. Bu kapsamda doğal alanların izlenmesi, bu alanların durumu ve barındırdıkları biyoçeşitlilik durumu hakkında bize fikir verecek temel yöntemlerden birisidir. Kuşlar besin zincirinin önemli halkalarını oluşturdukları için sıklıkla ekosistemin sağlık ve işlerliğinin belirlenmesinde biyoindikatör olarak kullanılmaktadır. Sulakalanlar söz konusu olduğunda, kuşlar en sık kullanılan göstergeler arasında yer almaktadır.

Kış Ortası Su Kuşu Sayımları, su kuşu popülasyonlarındaki değişiklik yanı sıra, sulakalan ekosistemlerindeki değişimlerin uzun dönemde izlenebilmesi için kullanılan temel yöntemlerden biridir.

Çamurcun (*Anas crecca*) Nizamettin Yavuz, Samsun 2011

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Sulakalanların önemi

'Sulakalan' terimi 1971 yılında imzalanan Uluslararası Ramsar Sözleşmesiyle belirlenmiştir. Buna göre: "doğal veya yapay, devamlı veya geçici, suları durgun veya akıntılı, tatlı, acı veya tuzlu, denizlerin gelgit hareketlerinin çekilme devresinde altı metreyi geçmeyen derinlikleri kapsayan, başta su kuşları olmak üzere canlıların yaşama ortamı olarak önem taşıyan bütün sular, bataklık, sazlık ve turbalıklar ile bu alanların kıyı kenar çizgisinden itibaren kara tarafına doğru ekolojik açıdan sulakalan kalan yerlerine" sulakalan denmektedir (Tapan, 2008). Ülkemiz 1994 yılından bu yana Ramsar Sözleşmesi'nin taraftarıdır.

Sulakalanlar ekosistem ve biyolojik çeşitliliğin önemli parçalarıdır. Türkiye, sulakalanlar açısından hem Avrupa, hem de Orta Doğu'nun en önemli ülkelerinden biri olarak tanımlanmaktadır. Bunun iki temel sebebinden birincisi, Türkiye farklı ekolojik karakter ve fonksiyonlara sahip çok çeşitli sulakalanlara sahiptir; ikincisi, bu sulakalanların çoğu coğrafi olarak Batı Palearktik kuşların göç yolları üzerinde yer almaktadır. Bu sulakalanlardan en az 135 tanesi Ramsar kriterlerine göre uluslararası önemde sınıflandırılmışlardır. Bunlardan 13 tanesi, Ramsar Sözleşmesi çerçevesinde "Ramsar Sulakalanı" statüsüne alınmıştır (Tapan, 2008).

Türkiye sulakalanları aşırı kullanım yüzünden ciddi hasarlar görmüş ve özellikle son yirmi yılda birçok sulakalan kurumuştur. Bazı uluslararası öneme sahip sulakalanlar, ve bunlarla beraber içerdikleri flora, fauna ve ekolojik fonksiyonlarda yok olmuştur. Sulakalanların hasar görmesi birçok ekonomik ve sosyal kayıplara sebep olmuştur.

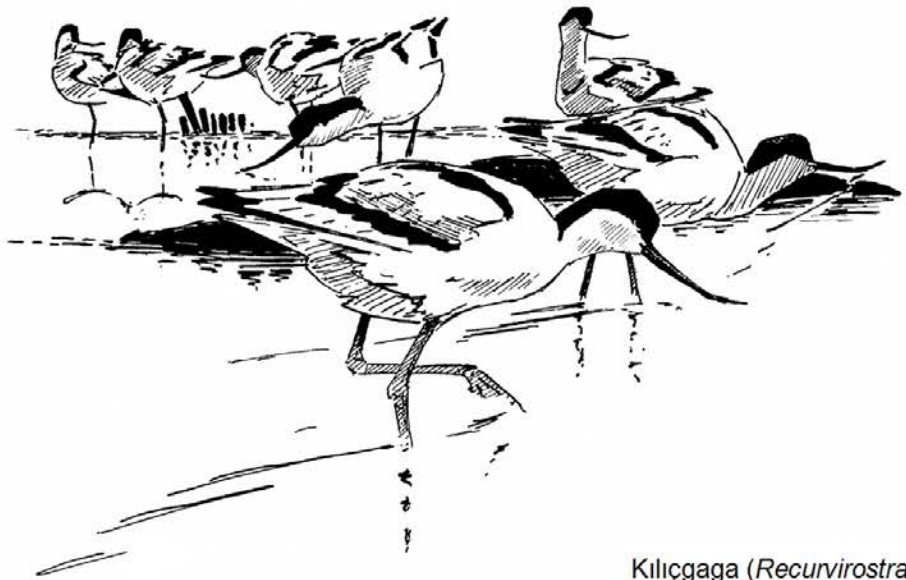

Kervançulluğu (*Numenius arquata*) Nizamettin Yavuz, Samsun 2011

Sulakalanlar, tropik ormanlardan sonra biyolojik çeşitliliğin en yüksek olduğu ekosistemlerdir. Pek çok tür ve çeşitteki canlılar için uygun beslenme, üreme ve barınma ortamı olan sulakalanlar, yalnız bulundukları ülkenin değil, tüm dünyanın doğal zenginlik müzeleri olarak kabul edilmektedir. Yakın çevresinde yaşayan halkın yaşamında önemli yer tutan, bölge ve ülke ekonomisine katkılar sağlayan sulakalanlar; doğal dengenin ve biyolojik çeşitliliğin korunması yönünden de diğer ekosistemler içinde önemli ve farklı bir yere sahiptirler. Sulakalanların önemini aşağıdaki şekilde özetlemek mümkündür:

1. Yeraltı suyu reşarjı ve deşarjı, taşkın kontrolü, taban suyunun dengelenmesi gibi işlemleri ile bulundukları bölgenin su rejiminin dengelenmesine katkı sağlarlar.
2. Bulundukları çevrenin nem oranını yükselterek başta yağış ve sıcaklık olmak üzere iklim elemanları üzerine olumlu etki yaparlar.
3. Tortu ve zehirli maddeleri alıkoyarak ve besin maddelerini kullanarak suyu temizlerler. Özellikle suların voğun olduğu sulak alanlar. atık sulardaki organik ve inorganik maddelerin arıtılmasında önemli rol oynarlar.
4. Tropikal ormanlarla birlikte yeryüzünün en fazla biyolojik üretim yapan ekosistemleridir.
5. Sulakalanlar yüz binlerce yıllık doğal süreçler sonucu meydana gelmiş ve ortama karakterize olmuş zengin bitki ve hayvan türleri ile yoğun organizma koleksiyonuna sahip yeryüzünün en önemli genetik rezervuarlardır.
6. Sulakalanlar başta balıkçılık olmak üzere, hayvancılık, saz kesimi ve rekreasyonel faaliyetlere sağladığı imkânlar nedeniyle yüksek bir ekonomik değere sahip olup, bölge ve ülke ekonomisine katkı sağlarlar.

Bütün bu özellikler; sulakalanların mutlak surette gelecek için korunması gerekli alanlar olduğunu ortaya koymuştur. Kış Ortası Su Kuşu sayımları da sulakalanlardaki su kusu değişimlerini izleyerek önemli ölçüde veri elde edilmesini sağlamakta, sayımlar sırasında alanlar hakkında toplanan tehdit unsurları ile alanlar hakkında veriler güncellenebilmektedir.

Kılıçgaga (*Recurvirostra avosetta*) – D. Powell, RSPB

2.2. Önemli Kuş Alanları (ÖKA) Nedir?

Kuşlar yaşamları boyunca çok sayıda alanda bulunmaktadır. Dolayısıyla tüm bu alanların etkili bir şekilde korunabilmesi imkânsızdır. Önemli Kuş Alanı (ÖKA) yaklaşımında, korunmaları ve iyi yönetilmeleri durumunda, kuşların ve biyolojik çeşitliliğin korunmasına en verimli katkıyı sağlayacak öncelikli alanlar belirlenmektedir.

Önemli Kuş Alanları kavramı, Dünya Kuşları Koruma Kurumu (BirdLife International) tarafından ortaya konulmuş olup, bu alanlar kuşların korunmasına yönelik bölgesel ya da küresel ölçekte öneme sahip alanlar olarak tanımlanmaktadır. ÖKA'lar kuşların korunmasına yönelik pratik araçlar olup geniş bilim çevrelerinde kabul görmüş standart kriterlerce belirlenmektedirler. ÖKA'lar bununla birlikte sadece kuşlar için değil, doğal yaşam ortamları (habitatlar) açısından da büyük bir çeşitlilik göstermekte ve Türkiye'nin doğal yaşam ortamlarını en iyi şekilde temsil etmektedirler.

ÖKA'lar iki ana kriter kullanılarak belirlenmektedir: 'Hassaslık' ve 'benzersizlik'. Önemli kuş alanı kriterleri (Tablo 1) nesli tehlike altında olan türler hakkında bilgileri kullanarak "hassas" coğrafyaları belirlemektedir. Bu hassas coğrafyalar nesli tehlike altında olan kuş türlerinin önemli popülasyonlarını arındıran alanlardır. Nesli tehlike altında olan canlıların pek çoğu olağan koşullar altında geniş bir coğrafyaya yayılma eğilimi gösterse de, bu canlılar bugün insan baskısı nedeniyle birbirinden kopuk ve çoğunlukla kendisini çevreleyen alanlardan kolayca ayrılabilen coğrafyalarda sıkışıp kalmışlardır.

Yeryüzündeki bazı "benzersiz" alanlar insan baskısı olmasa da çevreleyen geniş coğrafyadan farklı özellikler taşımaktadır ve bu fark çoğu zaman belirgin doğal sınırlarla kendini göstermektedir. Bu nedenle sahip oldukları benzersiz doğal özellikleri nedeniyle bu alanlar ayrı bir kategori altında sınıflandırılır.

ÖKA kriterlerinde, dört ayrı kategoriye giren kuş topluluklarıyla ilgili veriler değerlendirilir. Bunlar:

- a) Nesli tehlike altında türler,
- b) Dar yayılışlı türler,
- c) Tek biyoma bağlı türler,
- d) Yoğunlaşan türlerdir.

Her bir kategorinin uygulanması için çoğunlukla rakamsal eşik değerler belirlenmekte, ancak bu eşik değerlerine denk veya daha büyük popülasyonları düzenli olarak barındıran alanlar ÖKA olarak tanımlanmaktadır. Bu kriterler, dünyanın pek çok yerinde önemli kuş alanlarının belirlenmesi için kullanılmaktadır (Onmuş, 2007).

Tepeli patka (*Aythya fuligula*) Nizamettin Yavuz, Samsun 2011

TÜRKİYE KIŞ ORTASI SU KUŞU SAYIMLARI 2011

Tablo 1. ÖKA kriterlerinin özeti (Yarar & Magnin, 1997)

ÖKA Kriter Özeti

Küresel ölçekte önemli alanlar	A1	Alan, nesli dünya ölçeğinde tehlike altında olan kuş türlerinden bir ya da daha fazlasını önemli sayılarda ve düzenli olarak barındırır	
	A2	Alan, dünya dağılışı 50 bin kilometreden daha küçük olan bir ya da daha çok dar yayılışlı türün önemli bir popülasyonunu barındırır.	
	A3	Alan, dünya popülasyonlarının tamamı ya da büyük bir bölümü tek bir biyom içinde yaşayan kuş türlerinin önemli birliklerini içermektedir.	
	A4	(i)	Alan, belirli dönemlerde topluluklar halinde yoğunlaşan bir ya da birkaç sokuşu türünün, dünya veya biyocoğrafik popülasyonunun %1'inden fazlasını düzenli olarak barındırır.
		(ii)	Alan, belirli dönemlerde topluluklar halinde yoğunlaşan bir ya da birkaç deniz kuşu türünün belirgin bir alt popülasyonunun %1'inden fazlasını düzenli olarak barındırır.
(iii)		Alan, belirli dönemlerde topluluklar halinde yoğunlaşan bir ya da birkaç karasal kuş türünün belirgin bir alt popülasyonunun %1'inden fazlasını düzenli olarak barındırır.	
(iv)		Alan, göç sırasında 5000'den fazla leylek ya da 3000'den fazla yırtıcı kuş, pelikan veya turna için "göç geçidi" işlevi görür.	
Avrupa ölçeğinde önemli alanlar	B1	(i)	Alan, belirli dönemlerde topluluklar halinde yoğunlaşan bir ya da birkaç sokuşu türünün, göç yolu ya da başka bir belirgin alt popülasyonunun %1'inden fazlasını düzenli olarak barındırır.
		(ii)	Alan, belirli dönemlerde topluluklar halinde yoğunlaşan bir ya da birkaç denizkuşu türünün belirgin bir alt popülasyonunun %1'inden fazlasını düzenli olarak barındırır.
		(iii)	Alan, belirli dönemlerde topluluklar halinde yoğunlaşan bir ya da birkaç karasal kuş türünün belirgin bir alt popülasyonunun %1'inden fazlasını düzenli olarak barındırır.
		(iv)	Alan, göç sırasında 5000'den fazla leylek ya da 3000'den fazla yırtıcı kuş, pelikan veya turna için "göç geçidi" işlevi görür.
	B2	Alan, nesli Avrupa ölçeğinde tehlike altında olan (SPEC kategori 1,2 ve 3) bir tür için ülkedeki en önemli alanlardan biridir.	
	B3	Alan, Avrupa'da yoğunlaşmış (SPEC Kategori 4) bir tür için ülkedeki "en önemli alanlardan" biridir.	

2.3. Türkiye’de Sayımlar

Ülkemizde yapılan Kış Ortası Su Kuşu Sayımları (KOSKS), Uluslararası Su Kuşu Sayımlarının (USS) bir parçasıdır. Bu sayımlar sokuşu popölasyonlarını belirlemek amacıyla alan bazında yapılan ve Wetlands International (Uluslararası Sulakalan Kurumu) tarafından organize edilen küresel bir sayım organizasyonudur. Sayımlar her yılın Ocak – Şubat aylarında, su kuşlarının mevsimsel göç hareketlerinin en az olduğu ve sulakalanlarda kümelandikleri zaman gerçekleştirilmektedir (Çağlayan ve ark., 2005).

Batı Palearktık ve Güneybatı Asya’da 20.000 alan, kış ortasında sayılmaktadır. Çoğunluğu gönüllülerden oluşan yaklaşık 11.000 kişi sayımların gerçekleştirilmesi için çalışmaktadır. Ortalama 175 tür ve 20 milyon sokuşu her yıl düzenli olarak sayılmaktadır. Sayımların en önemli özelliğı sahip olduğu uzun dönemli bakış açısidir. Aynı alanlarda aynı noktalardan yapılan standart sayımlar, uzun dönemde popölasyon trendlerinin analiz edilmesinde oldukça yararlı olmaktadır (Çağlayan ve ark., 2005).

Türkiye’de sayımlar 1967 – 1973 ve 1986 – 1989 yılları arasında çoğunlukla yabancı kuş gözlemcilerinin oluşturduğu ekipler tarafından gerçekleştirilmiştir. 1990, 1992, 1993, 1996, 1999, 2002 sayımlarını Doğal Hayatı Koruma Derneğı yürütmüştür. 2002 yılında, ilk defa tüm Türkiye’deki kuş gözlem topluluklarından oluşan ekiplerle sayımlar yapılmaya başlanmıştır. 2005 yılında, bu sayımları Doğa Derneğı yürütmeye başlamıştır. Sayım yapılacak sulakalan yakınlarında bulunan kuş gözlemcileri, kendilerine yakın alanlardaki sayımları gerçekleştirmiş ve gözlem sonuçlarını Doğa Derneğı ile paylaşmıştır (Çağlayan ve ark., 2005). Doğa Derneğı gözlem verilerini toparlayarak rapor haline getirmiş ve herkesin kullanımına sunmuştur.

2011 yılında Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü desteğı ile sayımlar çeşitli illerde bulunan kuş gözlemcileri tarafından gerçekleştirilmiştir. Veriler Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ornitoloji Araştırma Merkezi tarafından derlenerek rapor haline getirilmiştir.

Her yıl yapılan KOSK Sayım sonuçlarının derlenerek bir araya getirilmesi ve bu sonuçların yayınlanması, ayrıca Wetlands International’a aktararak küresel ölçekte bir rapor hazırlanmasına katkıda bulunulması ve ülkemizdeki su kuşu popölasyonlarının durumunun izlenmesi açısından son derece önemlidir.

Wetlands International’a gönderilen bu bilgiler sonucunda belli aralıklarla “Dünya Su Kuşu Popölasyonları Tahmini ‘World Waterbird Population Estimates’ “ isimli yayın hazırlanmaktadır. Yayın, bu kurumun sayfasında tüm paydaşlar tarafından ücretsiz olarak indirilebilir. Bu yayındaki veriler, bir coğrafi birimdeki su kuşu popölasyonlarının kullandığı alanların belirlenmesinin ardından, bu alanların Önemli Kuş Alanı ya da Önemli Doğa Alanı olarak tescillenmesine altlık sağlar.

Tarakdiş (*Mergus serrator*) - Busby, RSPB

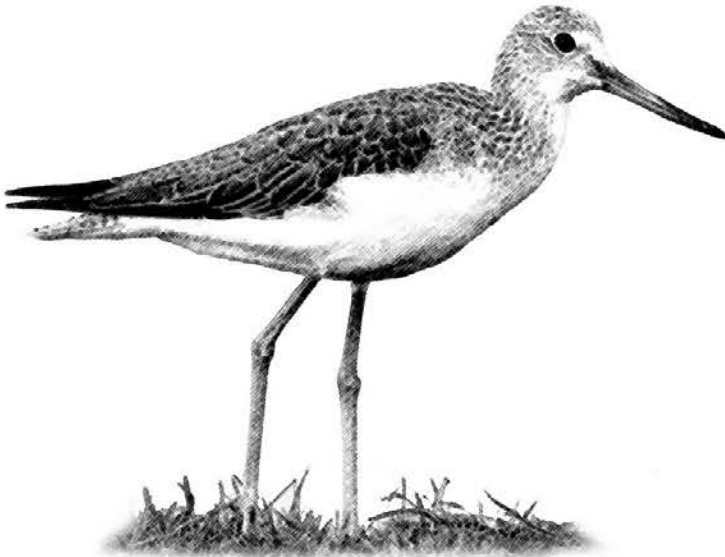
2.4. Sayımların Amacı

Sayımların amacı, alanlar ve türler bazında su kuşu popülasyonlarının, kısa ve uzun vadede gösterdikleri eğilimleri ortaya koymaktır. Türlerin kış aylarındaki dağılımını belirlemek ve ortaya çıkan veriler ışığında alanlar ve kuş türleri için koruma önceliklerini oluşturmaktır.

Avrupa'da 1960'lı yıllardan beri yapılan bu sayımlarla su kuşlarının nüfus hareketlerini ortaya koymak ve azalmalarını engelleyici tedbirler almak mümkün olmuştur. Ülkemizde de 1967'den bu yana aralıklı olarak yapılan bu sayımlar, Türkiye sulakalanlarının su kuşları açısından taşıdığı önemin ortaya konmasında önemli katkılarda bulunmuştur. Tüm ülkelerde yapılan sayımların sonuçları Wetlands International'da toplanarak analiz edilmektedir (Çağlayan ve ark., 2005).

Su kuşları açısından oldukça önemli bir ülke olan Türkiye'de bu sayımların yapılması şu açılardan önem taşımaktadır:

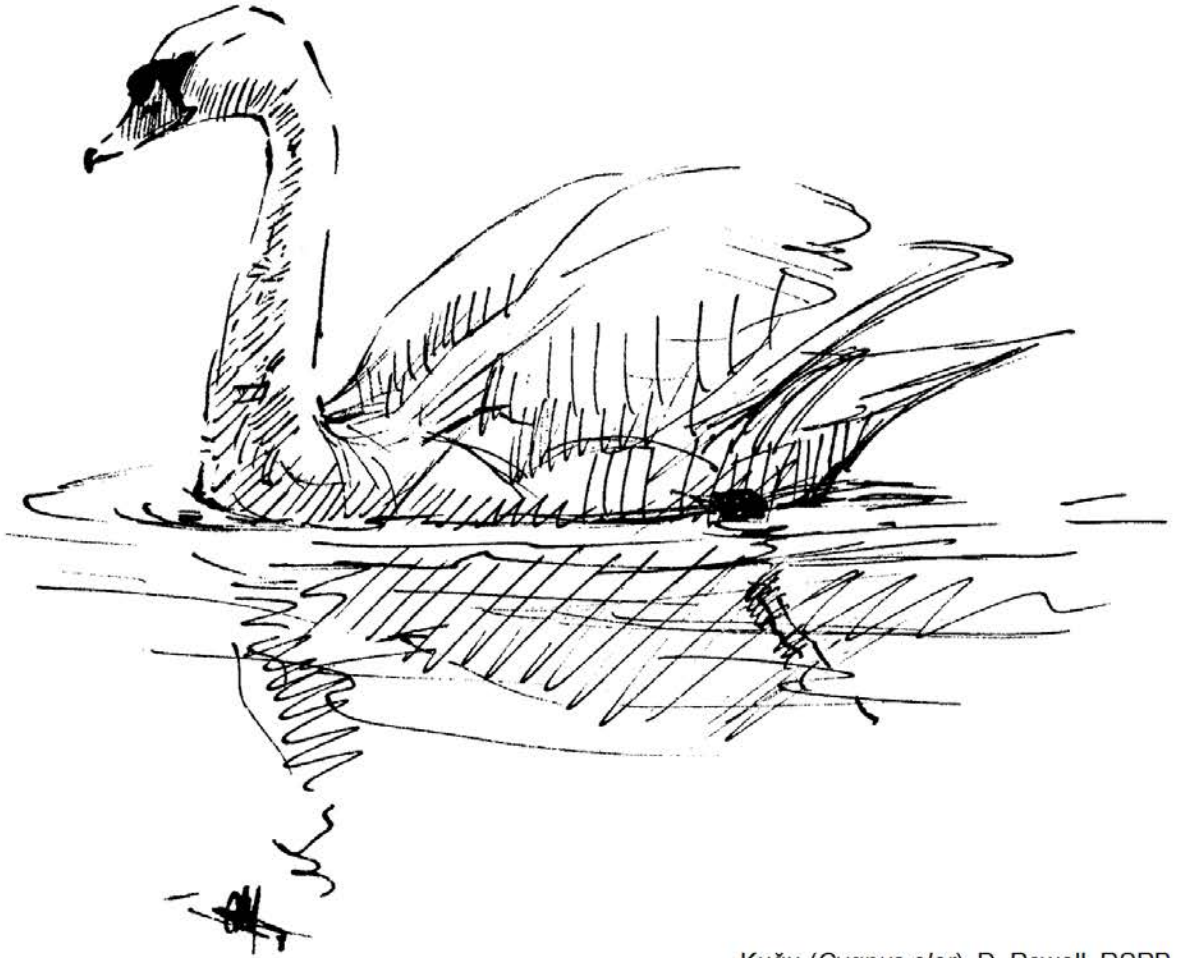
- Uluslararası bir araştırmanın Türkiye bölümünü gerçekleştirerek, birçok su kuşu türünün küresel popülasyonları hakkında bilgiye sahip olmak,
- Doğa korumacılar tarafından sık ziyaret edilemeyen sulakalanların son durumları hakkında bilgilerimizi güncellemek
- Türkiye'de yürütülen sulakalan koruma çalışmalarına bir temel oluşturması için su kuşlarının sayılarını ve sulakalanların durumlarını belirlemek,
- Avcılık, yapılaşma, su düzeni değişiklikleri gibi faaliyetleri izlemek, koruma uygulamalarındaki eksiklikleri belirleyerek ilgili birimlere iletmek,
- Ülkemizdeki kuş gözlemcilerine uygulamalı eğitim olanağı sunmak,
- Sulakalanlar, sokuşları ve çevre konularında kamuoyunu bilgilendirmek.

Yeşilbacak (*Tringa nebularia*), Nizamettin Yavuz, Samsun 2011

2.5. Türkiye’de Sayımların Geçmişi

Türkiye’de 1967 – 2011 yılları arasında 24 kez Kış Ortası Su Kuşu Sayımları gerçekleştirilmiştir. Sayım yapılan yıllar ve sayım yapılan alan sayısına göre toplam su kuşu sayısı Tablo 2’de gösterilmiştir. Tablodan da görüldüğü gibi 1967 – 1996 yılları arasında yeterli sayım ekibinin olmaması ve maddi kaynak eksiklikleri nedeniyle az sayıda sulakalarda sayımlar yapılabilmektedir. 1996 yılından itibaren sayım yapılan alan sayısı giderek artsa da son yıllarda maddi kaynak sağlanamamış olması nedeniyle düşüş gözlenmiştir. Günümüze kadar en fazla su kuşu 1968 yılında sayılmıştır. En az su kuşu sayımı ise 1988 yılında sayılmıştır. Sayım yapılan alan sayısı yıldan yıla değişkenlik göstermekte olup finansal kaynak yaratıldığı takdirde daha fazla alanda sayımlar gerçekleştirilebilmiştir.

Kuşu (*Cygnus olor*), D. Powell, RSPB

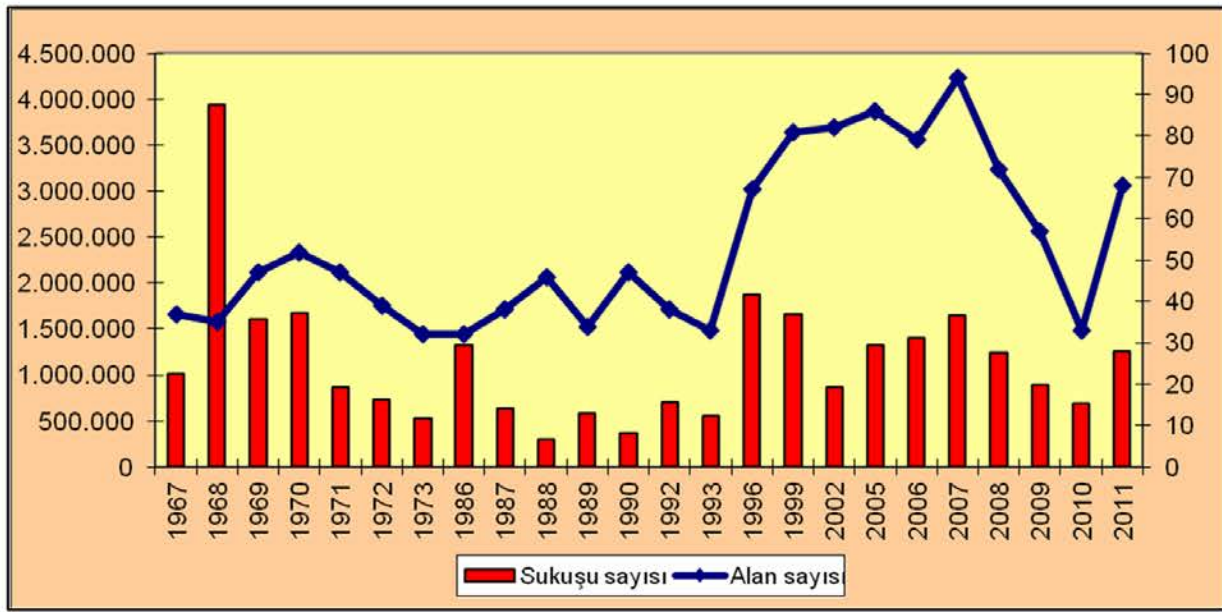
TÜRKİYE KIŞ ORTASI SU KUŞU SAYIMLARI 2011

Tablo 2. 1967 – 2011 yılları arasında gerçekleştirilen sayımlar (Veriler önceki yıllarda yayınlanan raporlardan derlenmiştir, bkz. kaynaklar)

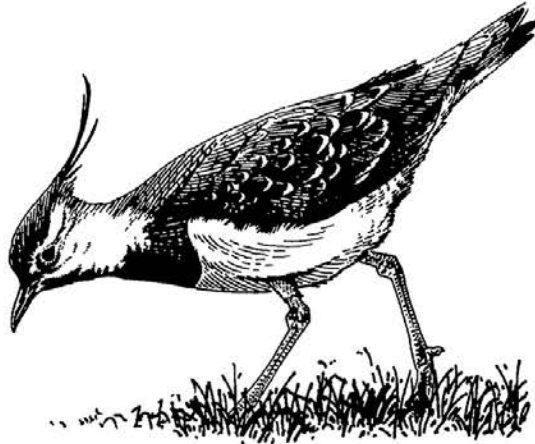
#	Sayım Yılı	Sayım yapılan alan sayısı	Toplam sokuşu sayısı
1	1967	37	1.008.522
2	1968	35	3.939.837
3	1969	47	1.608.246
4	1970	52	1.668.359
5	1971	47	864.209
6	1972	39	732.057
7	1973	32	521.914
8	1986	32	1.323.007
9	1987	38	637.796
10	1988	46	303.389
11	1989	34	578.379
12	1990	47	368.859
13	1992	38	702.425
14	1993	33	559.094
15	1996	67	1.879.068
16	1999	81	1.657.076
17	2002	82	864.970
18	2005	86	1.323.007
19	2006	79	1.410.868
20	2007	94	1.653.284
21	2008	72	1.248.906
22	2009	57	886.780
23	2010	33	696.537
24	2011	68	1.252.959

TÜRKİYE KIŞ ORTASI SU KUŞU SAYIMLARI 2011

Yıllara göre sayım yapılan alan sayısı ve sayılan su kuşu ilişkisine bakıldığında (Şekil 1), toplam su kuşu sayısındaki artışın, sayılan alan sayısındaki artışla bağlantılı olmadığı görülmektedir. Toplam su kuşu sayısındaki değişiklikte, sayılan alanların sayısal çokluğunun yanı sıra sayım yapılan alanların büyüklüğü ve niteliği ile sayım gününün hava koşullarının da etkili olduğu bilinmektedir. Sayım sonuçlarının yıldan yıla karşılaştırılabilir olabilmesi için, sayım yapılan her alanın, her sene aynı noktalardan ve bütün alanı kapsayacak şekilde sayılmasına özellikle dikkat edilmesi gerekmektedir. Birkaç yıldır böyle bir standart oluşturmak için uğraşılsa da, yıllardır aynı ekipler tarafından sayılan alanlar dışında, bir standart oluşturulamamıştır.

Şekil 1. Yıllara göre sayılan alan sayısı ve sukuşu sayısı

Kızkuşu (*Vanellus vanellus*), D. Powell, RSPB

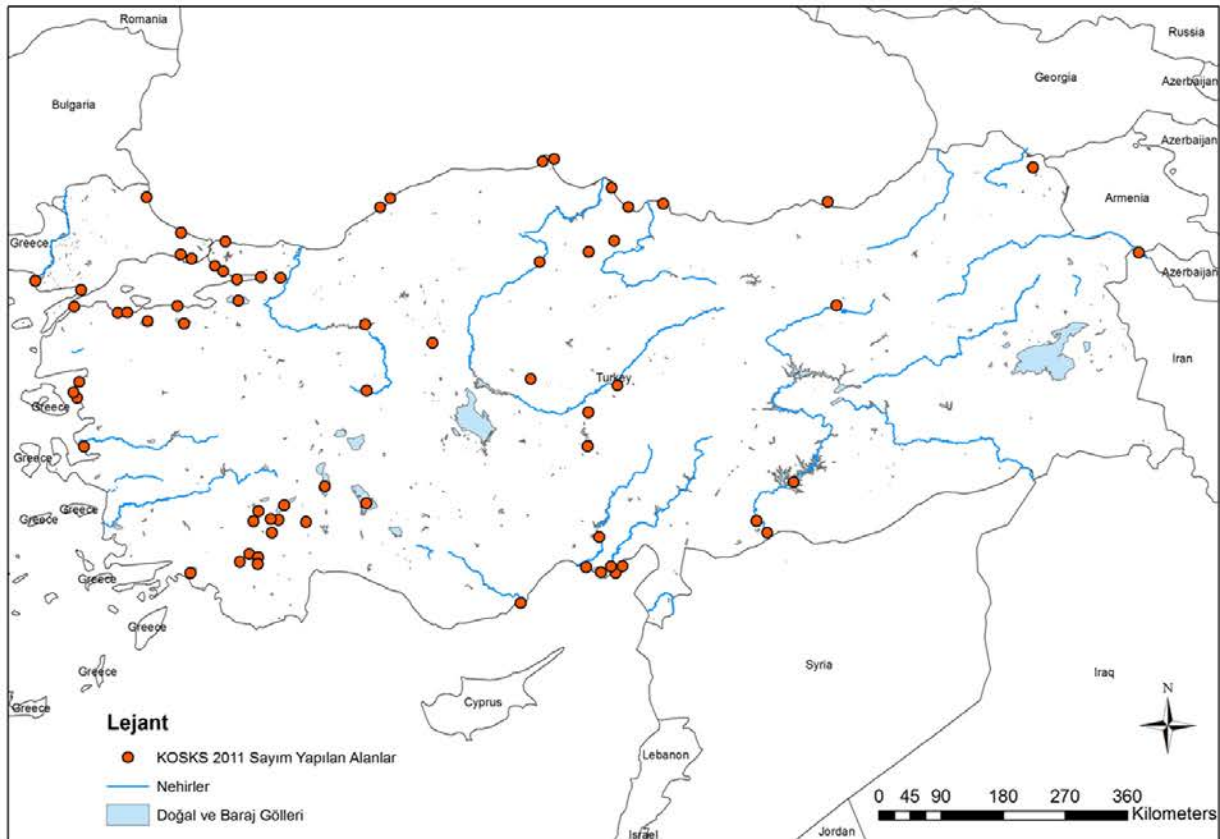
3. 2011 SAYIMLARININ GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

3.1. Alanlar

Tüm sayımlar 15 Ocak – 15 Şubat 2011 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Sayım yapılacak alanların yakınında bulunan kuş gözlemcileri ile iletişime geçilerek hangi alanların sayılacağı belirlenmiştir. Başlangıçta 83 sulakalanın sayılması planlanmıştır. Ancak bazı alanlarda sayım yapılamamış, bazılarında da sayım yapılmasına rağmen veriler elimize ulaşmamış olduğu için, bu raporda sadece 68 sulakalana ait gözlem verileri değerlendirilebilmiştir.

Don nedeniyle Tödürge, Çalı, Aktaş Gölleri sayılamamıştır. Çıldır Gölü'ne gidilmesine rağmen don nedeniyle çok az sokuşu sayılabilmekmiştir. Ekip yetersizliği nedeniyle her yıl sayılan Hirfanlı Barajı, Işıklı ve Acı Göl sayılamamıştır (planlanmış ancak sayım gerçekleştirilememiştir). Yine ekip yetersizliği nedeniyle Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan barajların bir kısmı ve Doğu Anadolu Bölgesi'nde Van ve Erçek Gölü sayılamamıştır. Kulu, Tuz Gölü, Akşehir Gölü sayılamayan diğer önemli alanlar arasındadır. Ege Bölgesi'nden birçok alan (Büyük ve Küçük Menderes Deltaları, Bafa Gölü, İzmir Körfezi, Demirköprü Barajı, Gölarmara gibi) sayılmasına rağmen, veriler elimize ulaşmadığı için sayım sonuçları bu raporda yer almamıştır. Sayım yapılan alanları gösterir harita Şekil 2'de verilmiştir.

2011 sayımlarında toplamda 68 alanda, 120 kuş gözlemcisinin katılımlarıyla sayımlar gerçekleştirilmiştir. Tablo 3'te sayım yapılan alanlar ve sayım ekipleri verilmiştir.

Şekil 2. 2011 yılı KOSK sayımları gerçekleştirilen alanlar

TÜRKİYE KIŞ ORTASI SU KUŞU SAYIMLARI 2011

Tablo 3. Sayım yapılan alanlar ve sayımı gerçekleştiren gözlemciler

Alan adı	Sayım tarihi	Sayımı gerçekleştiren kurum, topluluk	Gözlemciler
Ayvalık	26.01.2011	AYÇEP, AYKUŞ, Ayvalık Av ve Yaban Hayatı Milli Parklar Mühendisliği	Kadri Kaya, Nazlı Avcılar, Şükrü Kaygusuz, Salih Akkuzu
Altınova	26.01.2011	AYÇEP, AYKUŞ, Ayvalık Av ve Yaban Hayatı Milli Parklar Mühendisliği	Kadri Kaya, Nazlı Avcılar, Şükrü Kaygusuz, Salih Akkuzu
Gömeç	27.01.2011	AYÇEP, AYKUŞ, Ayvalık Av ve Yaban Hayatı Milli Parklar Mühendisliği	Kadri Kaya, Nazlı Avcılar, Şükrü Kaygusuz, Salih Akkuzu
Ekşisu Sazlığı	19.01.2011	DD	Can Yeniyurt
Batı Karadeniz Kıyıları	05.02.2011	Gönüllü Ekip	Mustafa Erturhan, Elif Saka
Filyos Deltası	06.02.2011	Gönüllü Ekip	Mustafa Erturhan, Özlem Erturhan, Ali Mete Erturhan
Trabzon Kıyıları	04.02.2011	Gönüllü Ekip	Veysel Kahraman, Kemal Kahraman
İğneada	04.02.2011	Gönüllü Ekip	Okan Can, Özge Keşaplı Can
Obruk Barajı	10.02.2011	ÇKGT	Sönmez Yanardağ, İsmail Dölerslan, Cavit Ergün
Çardak Lagünü	30.01.2011	Gönüllü Ekip	Şebnem Samsa, Eray Şengül
Biga-Hoyrat Gölü	03.02.2011	Gönüllü Ekip	Şebnem Samsa, Eray Şengül
Kavak Deltası	06.02.2011	Gönüllü Ekip	Şebnem Samsa, Eray Şengül, İbrahim Uysal
Birecik Barajı	05.02.2011	Doğa, Kültür ve Yaşam Derneği	Pınar Gündoğdu, Salih Aloğlu, Sibel Aloğlu, Ahmet Aloğlu
Karkamış Barajı	05.02.2011	Doğa, Kültür ve Yaşam Derneği	Pınar Gündoğdu, Ahmet Aloğlu, Salih Aloğlu, Mustafa Aloğlu, Emrah Yaşargül, Turgut Çulcuoğlu
Atatürk Barajı	06.02.2011	Doğa, Kültür ve Yaşam Derneği	Pınar Gündoğdu, Salih Aloğlu, Mustafa Aloğlu, Ahmet Serkut
Sarıyar Barajı	05.02.2011	DD	Eray Çağlayan, Barbaros Demirci, Gökhan Güven
Sultan Sazlığı	05.02.2011	Gönüllü Ekip	Halil Fırat, Mehmet Ünlü, Mustafa Bahşi
Tuzla (Palas) Gölü	05.02.2011	Gönüllü Ekip	Halil Fırat, Mustafa Bahşi
Hürmetçi Sazlığı	10.02.2011	Gönüllü Ekip	Mustafa Bahşi
Seyfe Gölü	10.02.2011	Bozkır Çevre Derneği, Gönüllü Ekip	Halil Fırat, Eren Ada, Selda Bozbiyık
Mogan Gölü	22.01.2011	DAD, OKGT, BEYKUŞ	Riyat Gül, Soner Oruç, Gül Yücel, Başak Şentürk, Safa Kutlu

TÜRKİYE KIŞ ORTASI SU KUŞU SAYIMLARI 2011

Alan adı	Sayım tarihi	Sayımı gerçekleştiren kurum, topluluk	Gözlemciler
Balıkdanı	23.01.2011	DAD, OKGT, BEYKUŞ	Riyat Gül, Soner Oruç, Güneş Akat, Gül Yücel, Erdem Emir, Neslihan Ayvaz, Ebru Vural, Emre Öztürk, İsmail Şenel
Köyceğiz Gölü	27.01.2011	DKM	Okan Ürker
Beyşehir Gölü	20.01.2011	BurKuş, AKGT, OMÜKUŞ ve Selçuk Üniversitesi Beyşehir Kuş Gözlem Topluluğu	Lale Aktay, Nizamettin Yavuz, Mustafa Arslan, Şaban Baş, Çetin Kopuz, Özlem Hekimoğlu, Şenol Kapçı, Mehmet Can
Eğirdir Gölü	21.01.2011	BurKuş, AKGT, OMÜKUŞ	Lale Aktay, Nizamettin Yavuz, Taylan Özkayacan, Çağrı Çaykırı, Hacı İbrahim Güzel, Yaşar Yıldırım
Burdur Gölü	22.01.2011	BurKuş, AKGT, OMÜKUŞ	Lale Aktay, Özgün Sözüer, Nizamettin Yavuz, Esat Kızılkaya, Nilay Kaya, Banu Urgan, Taylan Özkayacan, Çağrı Çaykırı, Celal Yılmaz
Karataş Gölü	16.01.2011	BurKuş, AKGT	Lale Aktay, Esat Kızılkaya, Hatice Şensoy, Adalet Gök, Yusuf Macit
Yarıslı Gölü	15.01.2011	BurKuş, AKGT	Lale Aktay, Nilay Kaya, Banu Urgan, Çağrı Çaykırı, Yusuf Macit
Yapraklı Göleti	17.01.2011	BurKuş, AKGT	Lale Aktay, Nilay Kaya, Banu Urgan, Çağrı Çaykırı, Yusuf Macit
Göhlisar Gölü	17.01.2011	BurKuş, AKGT	Lale Aktay, Nilay Kaya, Banu Urgan, Çağrı Çaykırı, Yusuf Macit
Kızıllar Göleti	16.01.2011	BurKuş, AKGT	Lale Aktay, Esat Kızılkaya, Hatice Şensoy, Adalet Gök, Yusuf Macit
Yazır Gölü	16.01.2011	BurKuş, AKGT	Lale Aktay, Esat Kızılkaya, Hatice Şensoy, Adalet Gök, Yusuf Macit
Karaçal Baraj Göleti	18.01.2011	BurKuş, AKGT	Lale Aktay, Nilay Kaya, Banu Urgan, Çağrı Çaykırı, Yusuf Macit
Onaç Baraj Göleti	18.01.2011	BurKuş, AKGT	Lale Aktay, Nilay Kaya, Banu Urgan, Çağrı Çaykırı, Yusuf Macit
Çorak (Bayındır) Gölü	15.01.2011	BurKuş, AKGT	Lale Aktay, Nilay Kaya, Banu Urgan, Çağrı Çaykırı, Yusuf Macit
Salda Gölü	15.01.2011	BurKuş, AKGT	Lale Aktay, Nilay Kaya, Banu Urgan, Çağrı Çaykırı, Yusuf Macit
Büyükçekmece Gölü	30.01.2011	İKGT	Ergün Bacak, Ömrül Ünsal Özkoç, Fikret Can, Emine Nurhan Tekin
Küçükçekmece Gölü	30.01.2011	İKGT	Dilek Gürsoy, Hürmüz Yenicali, Serhat Gürsoy, Gökçen Şahin
Terkos Gölü	30.01.2011	İKGT	Kerem Ali Boyla, Canan Atay, Burcu Yağmur Kabaalioğlu
İstanbul Boğazı	09.02.2011	İKGT	Cemil Gezgin, Akdoğan Özkan, Canan Atay

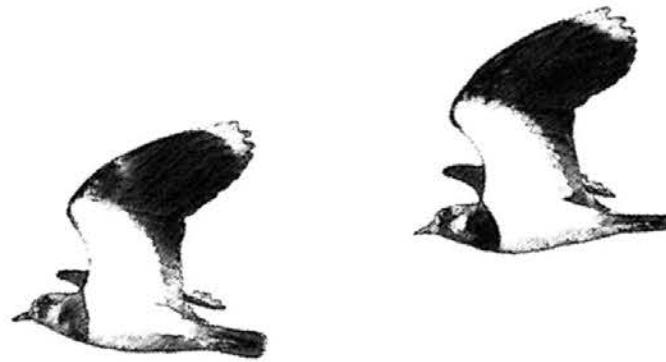
TÜRKİYE KIŞ ORTASI SU KUŞU SAYIMLARI 2011

Alan adı	Sayım tarihi	Sayımı gerçekleştiren kurum, topluluk	Gözlemciler
Şile-Riva-Ağva Kıyıları	29.01.2011	İKGT	Ömrül Ünsal Özkoç, Sercan Bilgin, Hürmüz Yenice
Kamil Abduş Gölü	01.02.2011	İKGT	Dilek Geçit, Bahar Bilgen, Sevim Karabıyık Toper, Fuat Toper, Tunç Geçit
İzmit	28.01.2011	İKGT	Dilek Geçit, Bahar Bilgen, Sevim Karabıyık Toper, Fuat Toper, Tunç Geçit
Hersek Lagünü	30.01.2011	İKGT	Ali Serkan Gökçe, Nihal Gökçe, Fatih Bülbül, Dilek Geçit, Tunç Geçit, Çiğdem Demir
Meriç Deltası	30.01.2011	İKGT	Oğuz Mülayim, Cemil Gezgin, Özkan Üner
Uluabat Gölü	29.01.2011	UluKuş	Tuğba Gözükara, Gülşah Şengönül, Soner Bekir, Tansu Tuncalı
Sapanca Gölü	05.02.2011	İKGT	Dilek Geçit, Bahar Bilgen, Fuat Toper
İznik	12.02.2011	UluKuş	Tuğba Gözükara, Tansu Tuncalı
Kocaçay Deltası	13.02.2011	UluKuş	Tuğba Gözükara, Gülşah Şengönül, Soner Bekir, Tansu Tuncalı
Orta Karadeniz Kıyıları	08.02.2011	OAM, OMÜKUŞ	Kiraz Erciyas Yavuz, Nizamettin Yavuz, Okan Nohut, Çağrı Çavdar
Yeşilirmak Deltası	07.02.2011	OAM, OMÜKUŞ	Nizamettin Yavuz, Çağrı Çavdar, Mutlu Salman
Sarıgöl Gölü	02.02.2011	OAM, OMÜKUŞ	Kiraz Erciyas Yavuz, Nizamettin Yavuz, Cemal Özsemir, Mutlu Salman, Özden Uncu, Burcu Genç, Ayşegül Çatak
Sinop Yarımadası	02.02.2011	OAM, OMÜKUŞ	Kiraz Erciyas Yavuz, Nizamettin Yavuz, Cemal Özsemir, Mutlu Salman, Özden Uncu, Burcu Genç, Ayşegül Çatak
Kızılırmak Deltası	03.02.2011	OAM, OMÜKUŞ	Kiraz Erciyas Yavuz, Nizamettin Yavuz, Cemal Özsemir, Mutlu Salman, Özden Uncu
Ladik Gölü	04.02.2011	OAM, OMÜKUŞ	Kiraz Erciyas Yavuz, Nizamettin Yavuz, Çağrı Çavdar, Okan Nohut, Mutlu salman, Özden Uncu
Yedikır Barajı	04.02.2011	OAM, OMÜKUŞ	Kiraz Erciyas Yavuz, Nizamettin Yavuz, Çağrı Çavdar, Okan Nohut, Mutlu Salman, Özden Uncu
Çıldır Gölü	07.02.2011	KuzeyDoğa Derneği	Emrah Çoban, Huma Utku
Aralık Sazlıkları	07.02.2011	KuzeyDoğa Derneği	Önder Cırık, Alkım Ün, Kate Harris, Millisa Yule

TÜRKİYE KIŞ ORTASI SU KUŞU SAYIMLARI 2011

Alan adı	Sayım tarihi	Sayımı gerçekleştiren kurum, topluluk	Gözlemciler
Gediz Deltası	05.02.2011	İzmir Kuş Cennetini Koruma ve Geliştirme Birliği, EKG	Ömer Döndüren, Okyay Bulut, Ortaç Onmuş, Orhan Gül, Melis Çolak, H.Öznur Solak, Melten Ünal, Dilara Kızıl, Özlem Döndüren
Göksu Deltası	27.01.2011	DAD	Riyat Gül, Süleyman Ekşioğlu
Ağyatan Lagünü	09.02.2011	DAD	Süleyman Ekşioğlu, Riyat Gül, Mustafa Kırseven
Akyatan lagünü	29.01.2011	DAD	Süleyman Ekşioğlu, Riyat Gül, Mustafa Kırseven
Kesik Göleti	09.02.2011	DAD	Süleyman Ekşioğlu, Riyat Gül, Mustafa Kırseven
Seyhan Barajı	11.02.2011	DAD	Süleyman Ekşioğlu, Riyat Gül
Tuzla Lagünü	28.01.2011	DAD	Süleyman Ekşioğlu, Riyat Gül, Mustafa Kırseven
Yumurtalık Lagünü	10.02.2011	DAD	Süleyman Ekşioğlu, Riyat Gül, Mustafa Kırseven
Gönen Çayı Deltası	19.01.2011	DAD	Süleyman Ekşioğlu
Kuşgölü Milli Parkı	20.01.2011	DAD	Süleyman Ekşioğlu

*Topluluk kısaltmalarına dair açıklama EK 1'de yapılmıştır.

Kizkuşu (*Vanellus vanellus*), Nizamettin Yavuz, Samsun 2011

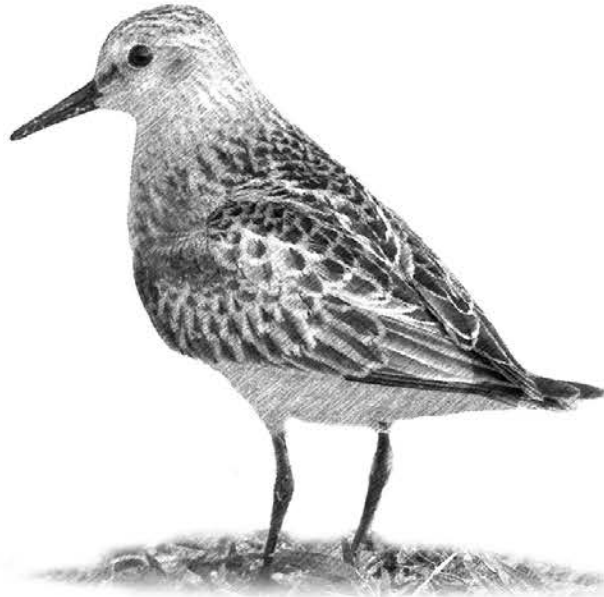
3.2. Yöntem

Kış Ortası Su Kuşu Sayımları kapsamında her ekip kendisine ayrılan bölgedeki sulakalanları ziyaret etmektedir. Sayım noktaları, önceki yılların bilgileri, alan haritaları ve GPS yardımıyla belirlenmektedir. Sayım ekiplerinin büyük bir kısmı sayımları kendi kişisel çabaları ve özverileri ile gerçekleştirmişlerdir. Birkaç topluluk ise İl Çevre ve Orman Müdürlüklerinden araç ve ekipman desteği alarak sayımları gerçekleştirmiştir. Sayımları gerçekleştirmek üzere Doğa Derneği bir sayım ekibine teleskop desteğinde bulunmuştur.

Sayımlar, çoğunlukla daha önceki KOSK sayımlarında kaydedilen noktalarda, normal şartlarda tüm göl alanı taranacak şekilde ve standart sayım teknikleri kullanılarak yapılmaktadır. Kuşların gece hareketleri, sayımı farklı günlerde yapmayı geçersiz kıldığından, herhangi bir sulakalandaki sayım, aynı günde tamamlanmıştır. Standart sayım tekniklerinin uygulanma amacı, sayımların alanın büyük çoğunluğunu kapsaması ve aynı grupların iki kere aynı alanları sayması gibi sorunlara engel olmaktır.

Sayım yöntemleri:

Kuşlar, grup yoğunluğu ve gözlem koşulları olarak verildiğinde tek tek sayılmışlardır. Tek tek saymanın, hava ve ışık şartlarının kötü olması, alanın yeterince görülememesi, zamanın daralması, kuşların çok kalabalık ya da hareketli olmaları gibi nedenlerle mümkün olmadığına ise, 5'er, 10'ar, 50'şer ya da 100'er bireylik gruplar halinde sayım yapılmıştır. Tanımlanamayacak kadar uzak olan ya da olumsuz hava koşullarının tanımlamayı mümkün kılmadığı durumlarda ise, sayımlar tanımsız su kuşu olarak kaydedilmiştir (Çağlayan ve ark., 2005).

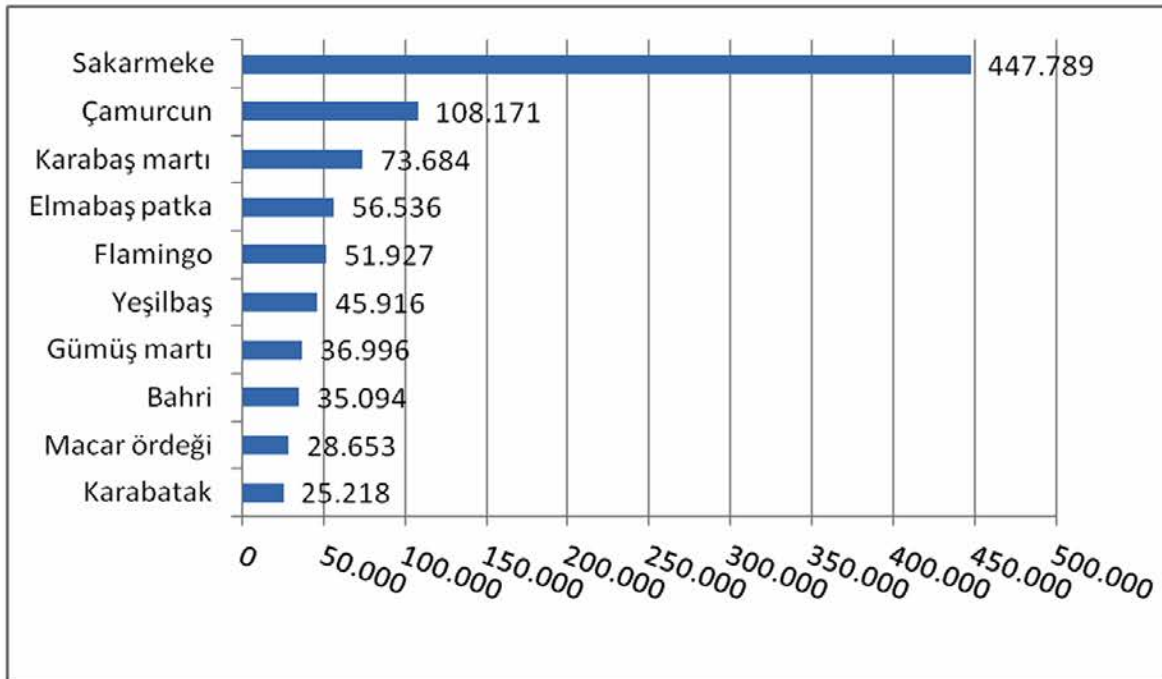
Küçük kumkuşu (*Calidris minuta*), Nizamettin Yavuz, Samsun 2011

4. SONUÇLAR

2011 yılında, ulusal kurum ve kuruluşların desteğiyle sayılmış, toplam 68 alana ait veriler elde edilmiştir. Bu çerçevede Türkiye genelinde 90 türden 1.252.926 su kuşu sayılmıştır. Her bir alana ait KOSKS sonuçları Ek 3'te verilmiştir.

- ♦ Ziyaret edilen alan sayısı: 68
- ♦ Toplam sayılan su kuşu sayısı: 1.252.926
- ♦ Toplam sayılan su kuşu türü: 90

2011 yılı KOSK sayımlarında en çok sayılan beş su kuşu sırasıyla sakarmeke (*Fulica atra*) 447.789, çamurcun (*Anas crecca*) 108.171, karabaş martı (*Larus ridibundus*) 73.684, elmabaş patka (*Aythya ferina*) 56.536 ve flamingo (*Phoenicopterus roseus*) 51.927. En çok sayılan on tür Şekil 3'te yer alan grafikte verilmiştir. Önceki yıllarda da olduğu gibi en çok sayılan su kuşu sakarmeke olmuştur (bkz. Tablo 4). 2011 yılı sayımlarında, diğer yıllara oranla daha yüksek sayılarda karabaş martı sayıldığı tespit edilmiştir.

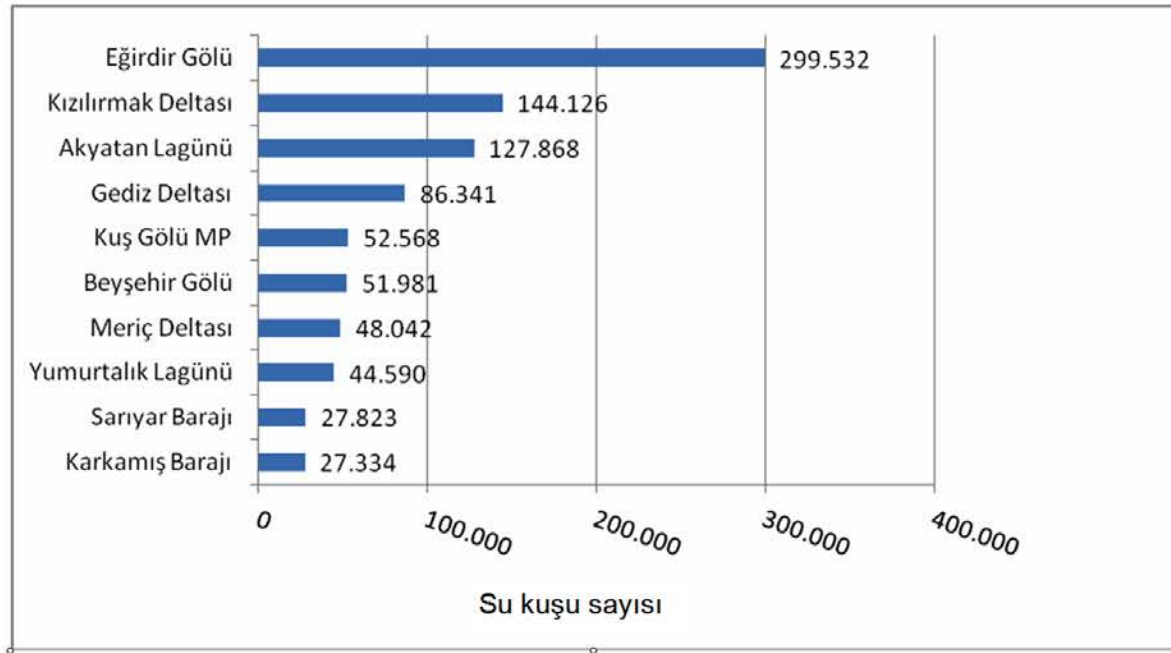
Şekil 3. 2011 yılı sayımlarında en yüksek sayıda gözlenen ilk 10 tür

TÜRKİYE KIŞ ORTASI SU KUŞU SAYIMLARI 2011

Tablo 4. 2009, 2010 ve 2011 yıllarında en yüksek sayıda gözlenen ilk üç tür

2009		2010		2011	
Sakarmeke (<i>Fulica atra</i>)	472.457	Sakarmeke (<i>Fulica atra</i>)	355.119	Sakarmeke (<i>Fulica atra</i>)	447.789
Çamurcun (<i>Anas crecca</i>)	67.653	Elmabaş patka (<i>Aythya ferina</i>)	55.811	Çamurcun (<i>Anas crecca</i>)	108.171
Yeşilbaş (<i>Anas platyrhynchos</i>)	45.173	Flamingo (<i>Phoenicopterus roseus</i>)	44.176	Karabaş martı (<i>Larus ridibundus</i>)	73.684

2011 yılı sayım sonuçlarına göre en fazla su kuşu Eğirdir Gölü'nde sayılmıştır (Şekil 4). Kızılırmak Deltası (144.126) ve Akyatan Lagünü (127.868) en çok sokuşu sayılan ikinci ve üçüncü alanlardır. Sayım sonuçları, iç göller ve deltaların su kuşları açısından önemli olduğunu göstermektedir. Önceki yıllarda da yine Kızılırmak Deltası ve Eğirdir Gölü'nde yüksek sayılarda su kuşu sayılmıştır (Tablo 5). Kötü hava koşulları nedeniyle 2010 yılında Kızılırmak Deltası'nda sayımlar gerçekleştirilemese de 2008 ve öncesindeki yıllarda da yüksek sayılarda su kuşu tespit edildiği görülmüştür.

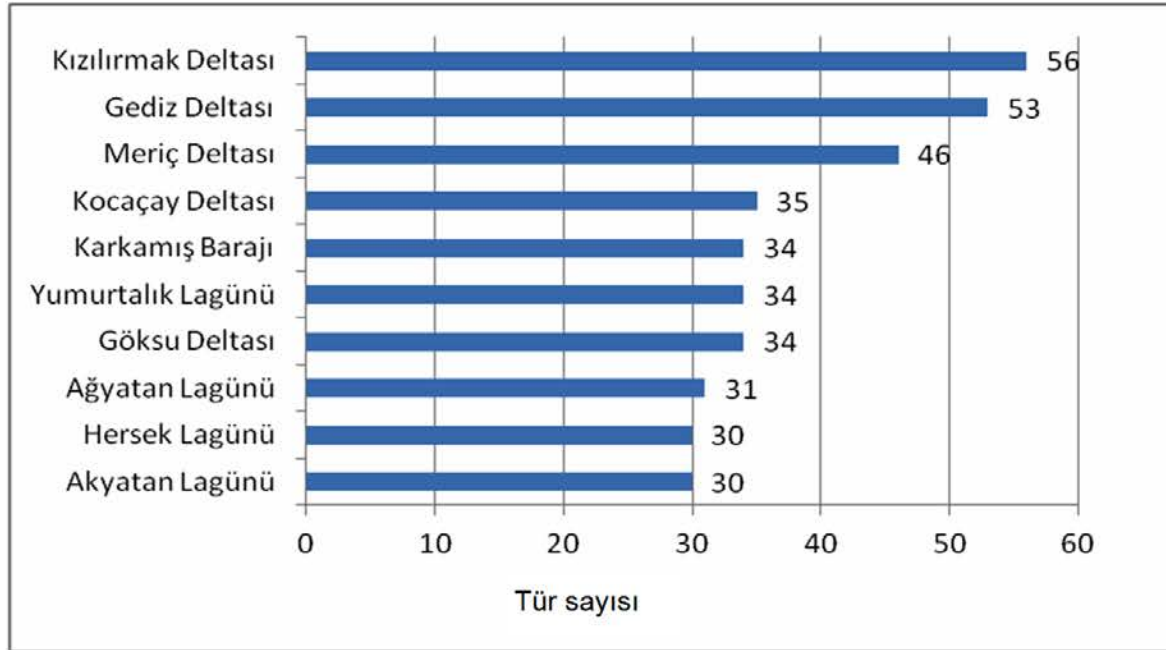
Şekil 4. 2011 yılı sayımlarında en çok su kuşu sayılan ilk 10 alan

TÜRKİYE KIŞ ORTASI SU KUŞU SAYIMLARI 2011

Tablo 5. 2009, 2010 ve 2011 yıllarında en fazla sığına sayılan ilk 3 alan

2009		2010		2011	
Kızılırmak Deltası	124.182	Eğirdir Gölü	286.547	Eğirdir Gölü	299.532
Eğirdir Gölü	122.712	Bafa Gölü	64.814	Kızılırmak Deltası	144.126
Burdur Gölü	80.574	Gediz Deltası	39.001	Akyatan Lagünü	127.868

2011 yılı KOSK sayım sonuçlarına göre en fazla tür tespit edilen alanın Kızılırmak Deltası olduğu görülmektedir. Kızılırmak Deltası'nı Gediz Deltası, Meriç Deltası, Kocaçay Deltası takip etmektedir. En çok tür tespit edilen ilk 10 alan Şekil 6'da verilmiştir. Tablo 6'da da 2009, 2010 yıllarında da deltaların tür çeşitliliğinin fazla olduğu görülmektedir. Deltaların tür çeşitliliğinin diğer alanlara göre tutarlı olarak daha yüksek olduğu görülmektedir.

Şekil 5. 2011 yılı sayımlarında tür çeşitliliği en fazla olan ilk 10 alan

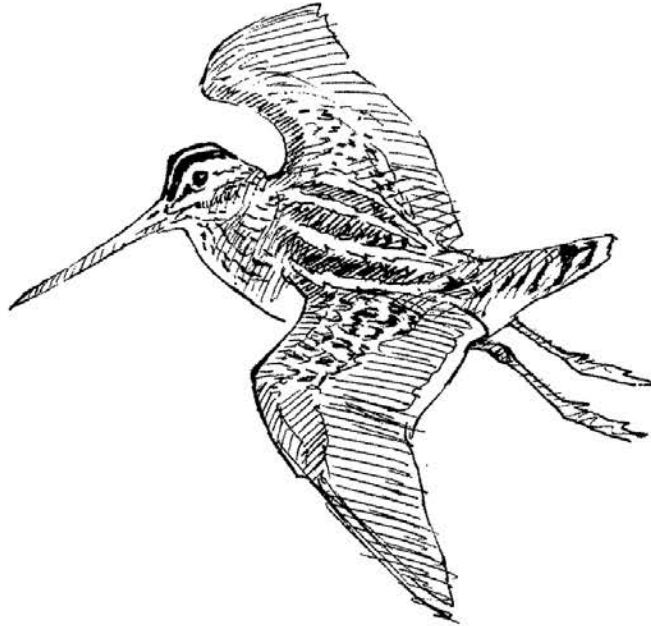
TÜRKİYE KIŞ ORTASI SU KUŞU SAYIMLARI 2011

Tablo 6. 2009, 2010 ve 2011 yıllarında en fazla tür çeşitliliği olan ilk 3 alan

2009		2010		2011	
Kızılırmak Deltası	52	Uluabat Gölü	63	Kızılırmak Deltası	56
Büyükmenderes Deltası	50	Gediz Deltası	45	Gediz Deltası	53
Göksu Deltası	40	Hersek Lagünü	42	Meriç Deltası	46

2011 Kış Ortası Su kuşu Sayımları ve Bazı Türlerin Son 13 Sayımdaki Değişimleri

Aşağıda bazı su kuşlarına ait kışlayan popülasyonların yıllar içindeki değişimleri tartışılmıştır. Her bir tür için 1990 yılından 2011 yılına dek yıllık sayım değerleri ile, o türün toplam yıllık su kuşu sayısına göre yüzde değeri grafik olarak verilmiştir.

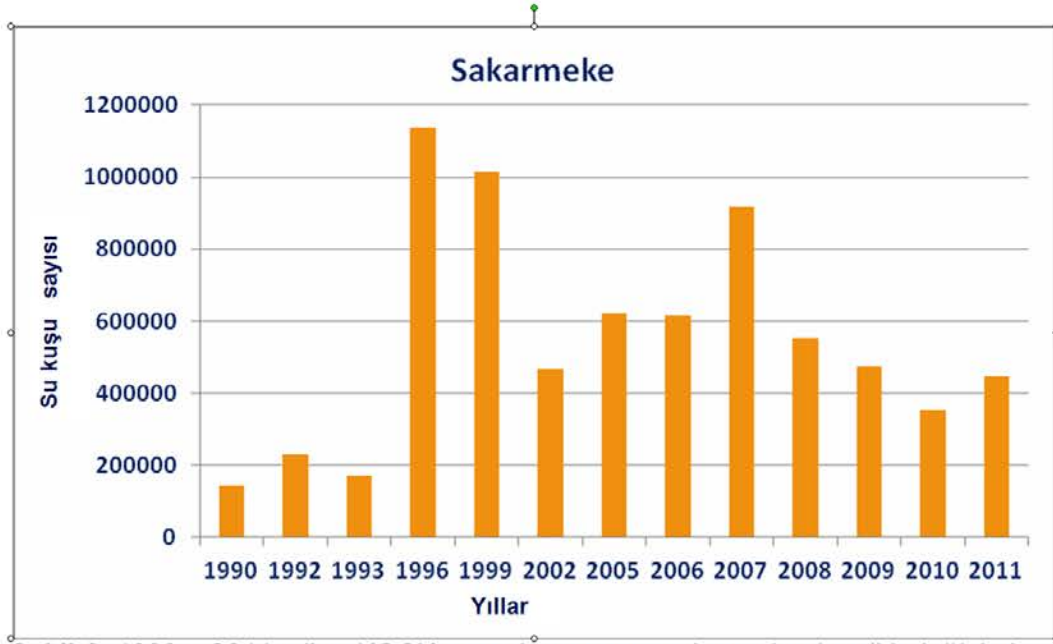

Suçulluğu (*Gallinago gallinago*) –Busby, RSPB

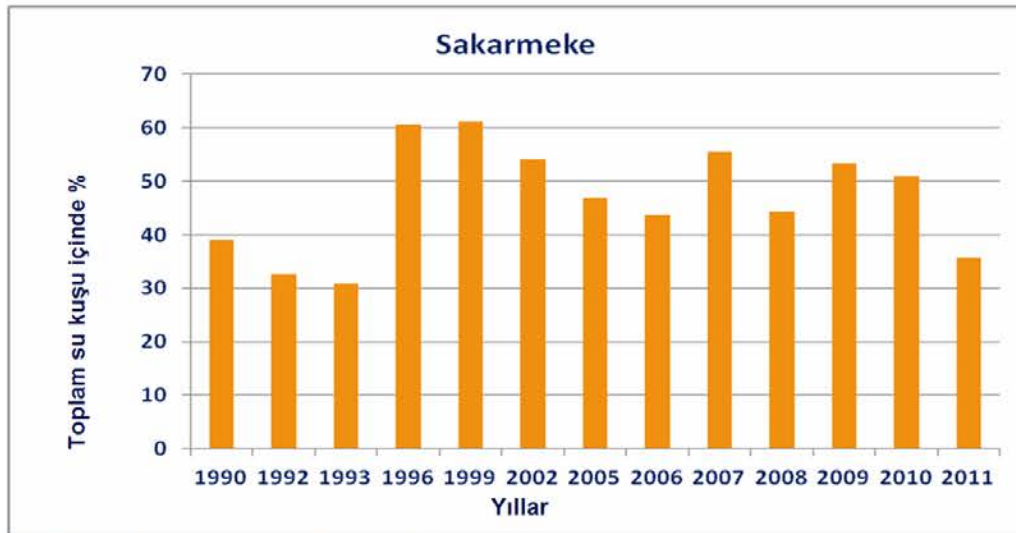
TÜRKİYE KIŞ ORTASI SU KUŞU SAYIMLARI 2011

Sakarmeke (*Fulica atra*)

Şimdiye kadar gerçekleştirilen sayımlarda en çok sayılan su kuşlarından birisi sakarmekedir. Şekil 6'ya bakıldığında yıllar içinde bir dalgalanma olduğu ve sakarmeke sayısının 1993 öncesine göre arttığı, sonra da azaldığı görülmektedir. Ancak Şekil 7'de de görüldüğü gibi toplam su kuşu sayısındaki sakarmeke oranının oldukça yüksektir ve yıldan yıla az değişiklik göstermektedir. Toplam sayılan su kuşlarının ortalama % 40'ını sakarmeke oluşturmaktadır.

Şekil 6. 1990 – 2011 yılları KOSK sayımlarına göre sakarmekenin yıllık değişimi

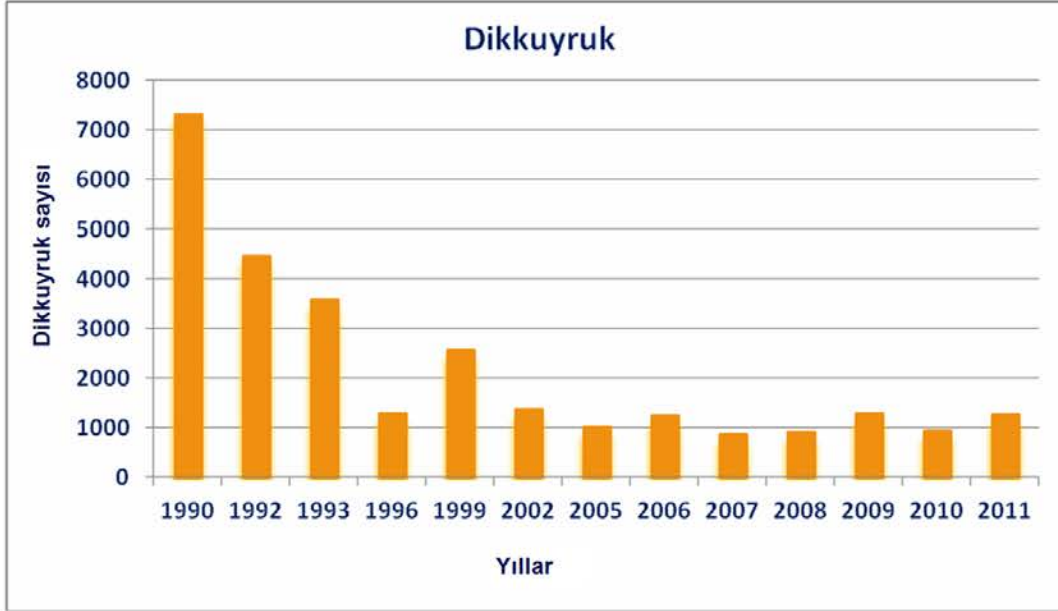

Şekil 7. 1990 – 2011 yılları KOSK sayım sonuçlarına göre toplam su kuşu içerisinde sakarmekenin sayılma yüzdesi

TÜRKİYE KIŞ ORTASI SU KUŞU SAYIMLARI 2011

Dikkuyruk (*Oxyura leucocephala*)

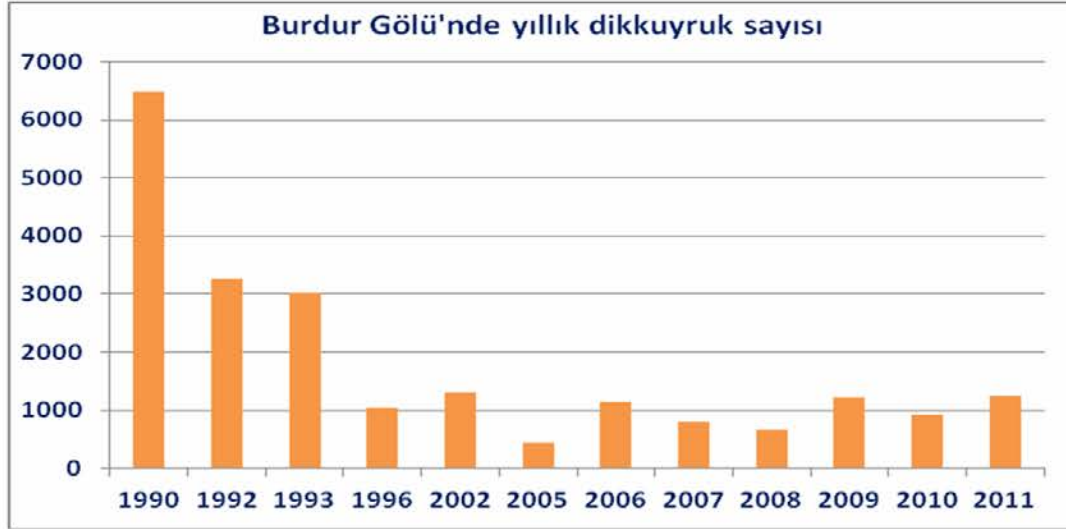
Dikkuyruk, Türkiye Kuşları Kırmızı Listesi'nde kışlama kategorisi tehlike altında olan bir türdür. Türün ülkemizdeki en önemli kışlama alanı Burdur Gölü olup, Kızılırmak Deltası, Sarıkum Gölü, Kuşgölü Milli Parkı diğer önemli alanlardır. Yapılan sayım sonuçlarına bakıldığında (Şekil 8, 9) türün kışlayan popülasyonunda 1990'lı yıllardan bu yana belirgin bir düşüş gözlenmektedir. Dikkuyruğun önemli kışlama alanlarından biri olan Burdur Gölü KOSKS sonuçları da genel toplamda görülen değişikliğin bir benzerini yansıtmaktadır (Şekil 10).

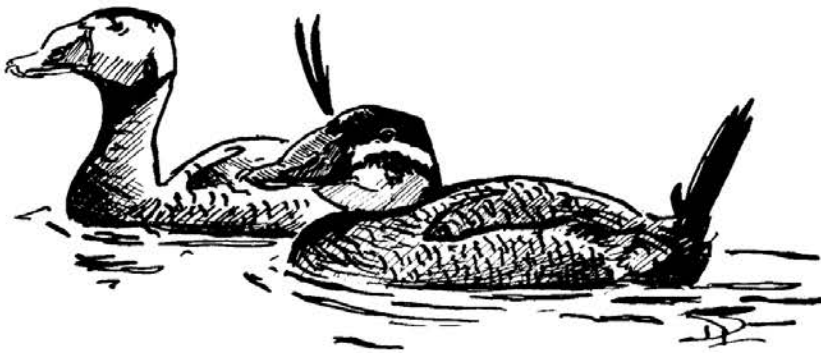
Şekil 8. 1990 – 2011 yılları KOSK sayımlarına göre dikkuyruğun yıllık değişimi

Şekil 9. 1990 – 2011 yılları KOSK sayım sonuçlarına göre toplam su kuşu içersinde dikkuyruğun sayılma yüzdesi

Şekil 10. 1990 – 2011 yılları KOSK sayımlarına göre dikkuyruğun Burdur Gölü'ndeki yıllık değişimi

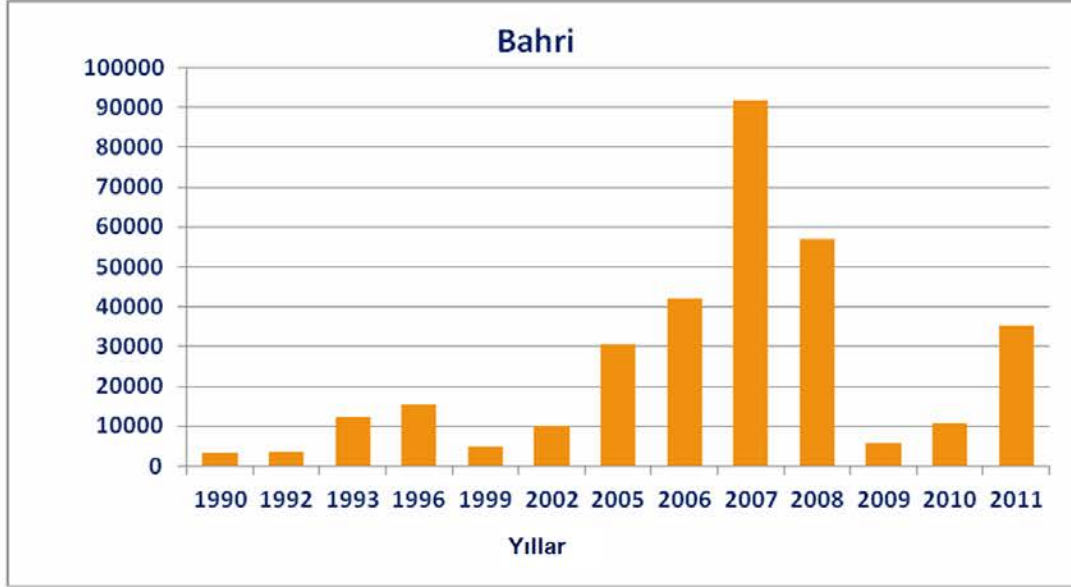

Dikkuyruk (*Oxyura leucocephala*) – D. Powell, RSPB

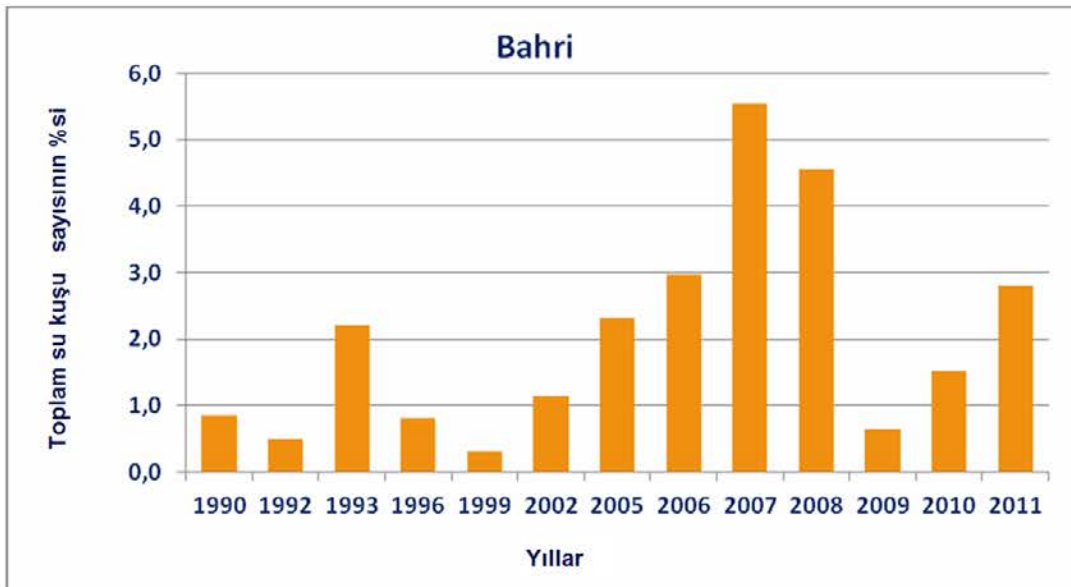
TÜRKİYE KIŞ ORTASI SU KUŞU SAYIMLARI 2011

Bahri (*Podiceps cristatus*)

2005 yılından itibaren Karadeniz kıyılarının sayım yapılan alanlara eklenmesinin ardından bahri sayısında belirgin bir artış gözlenmiştir. 2009 ve 2010 yıllarında Orta ve Doğu Karadeniz kıyıları sayılmamıştır. Bu nedenle gözlenen düşüşün (Şekil 11, 12) popülasyonun bütüncül olarak sayılamamış olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Sayım sonuçlarının gerçek değişimleri yansıttığından emin olmak için barajların ve kıyıların eksiksiz olarak her sene sayılması konusunda azami hassasiyet gösterilmelidir.

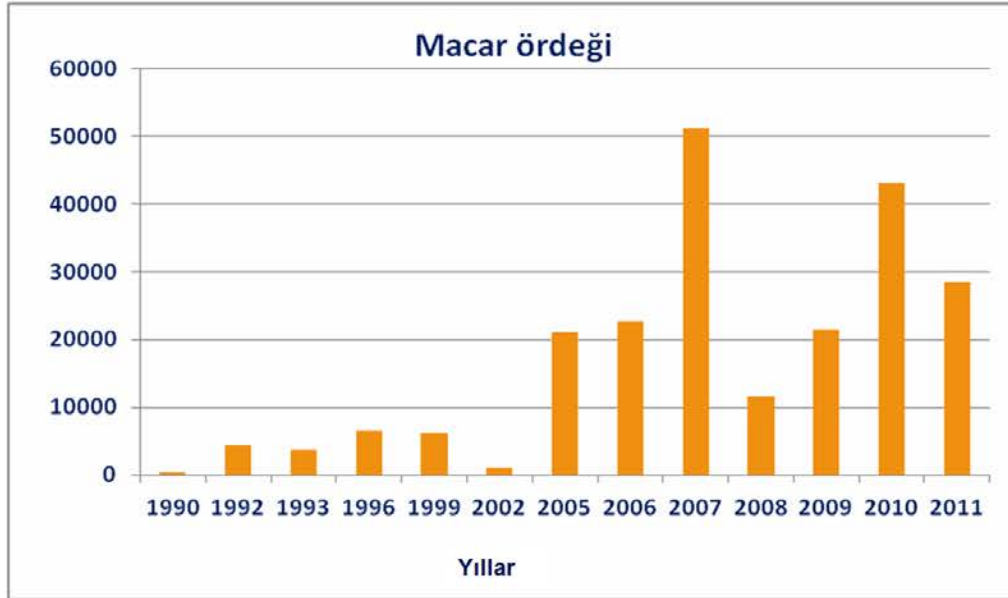
Şekil 11. 1990 – 2011 yılları KOSK sayımlarına göre bahrinin yıllık değişimi

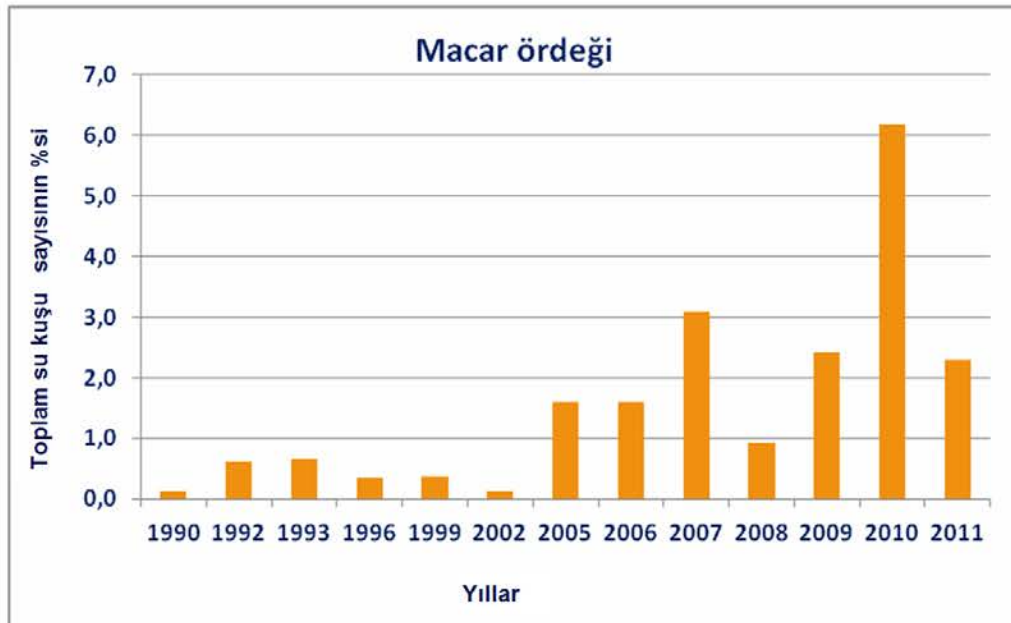
Şekil 12. 1990 – 2011 yılları KOSK sayım sonuçlarına göre toplam su kuşu içerisinde bahrinin sayılma yüzdesi

Macar ördeği (*Netta rufina*)

2005 yılından bu yana Macar ördeğin sayısının diğer yıllara oranla belirgin şekilde artmış olduğu görülmektedir (Şekil 13, 14). 2005 – 2007 yılları arasındaki artışın ardından tekrar azalma gözlenmiş ve ardından tekrar artışa geçmiştir. 3 yıllık dönemler halinde macar ördeği popülasyonunda bir dalgalanma gözlenmektedir. Bu değişimin temel nedenlerini anlayabilmek için macar ördeği sayılan alanları ve yıldan yıla alan bazında gözlenen değişimleri iyice irdelemek gerekmektedir.

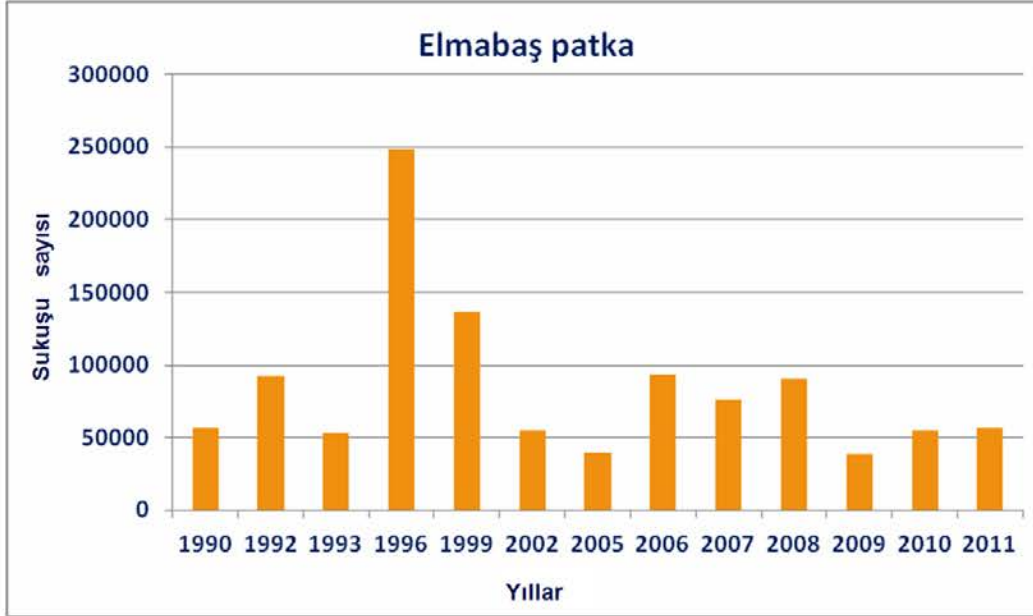
Şekil 13. 1990 – 2011 yılları KOSK sayımlarına göre macar ördeğin yıllık değişimi

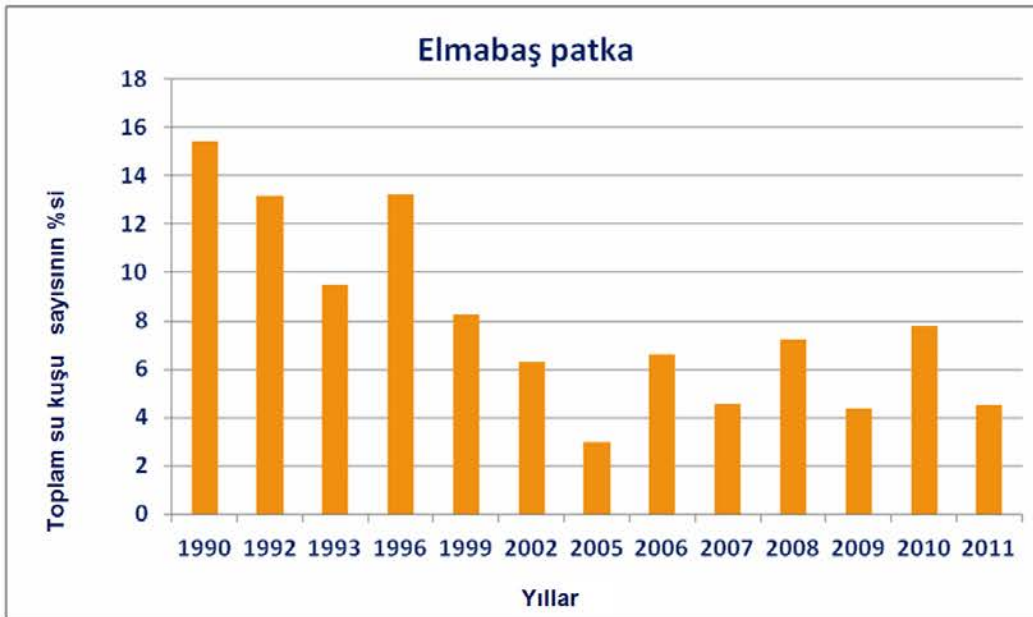
Şekil 14. 1990 – 2011 yılları KOSK sayım sonuçlarına göre toplam su kuşu içerisinde macar ördeğin sayılma yüzdesi

Elmabaş patka (*Aythya ferina*)

Elmabaş patka KOSK sayımları sonuçlarına göre her zaman en çok sayılan ilk 5 su kuşu arasında yer almaktadır. Ortalama olarak her yıl 50.000 kadar elmabaş patka sayıldığı Şekil 15'te görülmektedir. 1996 yılında olağan dışı bir sonuçla yaklaşık 250.000 elmabaş patka sayılmıştır. 1990 – 1999 yılları arasında türün toplam sokuşu sayısı içinde önemli bir orana sahip olduğunu (Şekil 16), 2002 yılından sonra da bu oranın yaklaşık % 5'lerde olduğunu görüyoruz. 2002 yılı sonrasında kışlayan popülasyon büyüklüğü çok değişiklik göstermemiştir.

Şekil 15. 1990 – 2011 yılları KOSK sayımlarına göre elmabaş patkanın yıllık değişimi

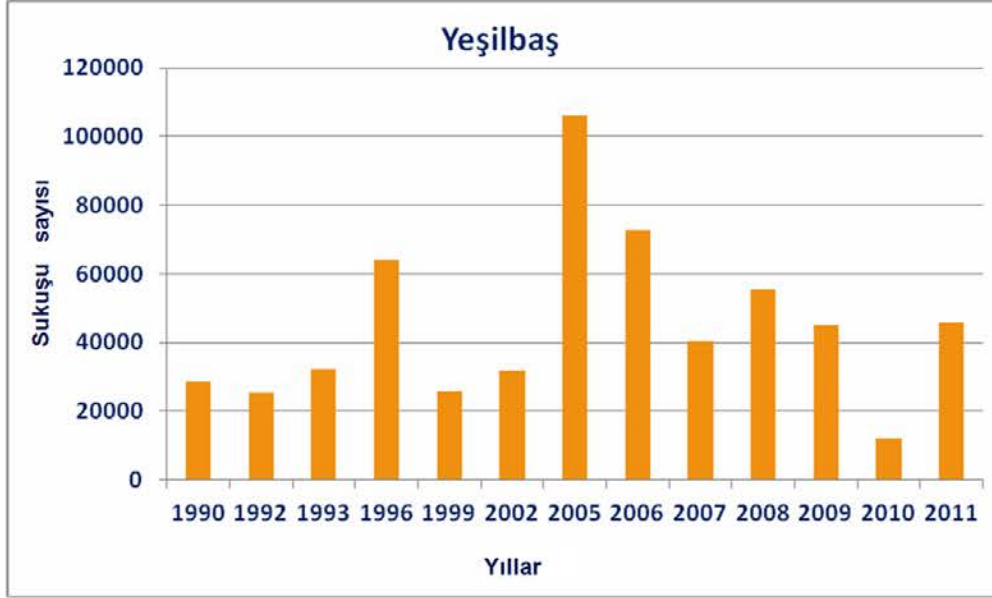

Şekil 16. 1990 – 2011 yılları KOSK sayım sonuçlarına göre toplam sokuşu içersinde elmabaş patkanın sayılma yüzdesi

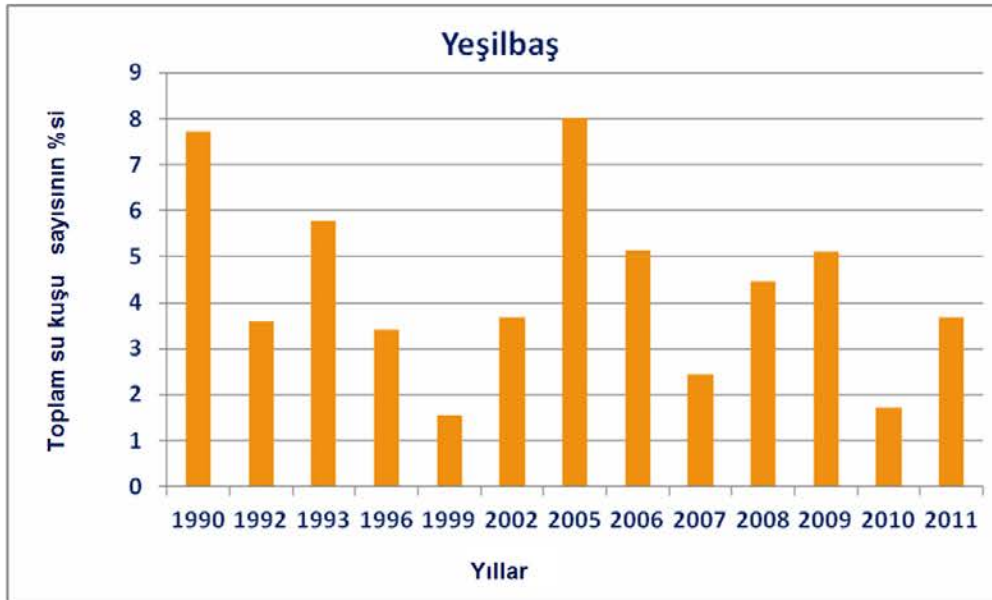
TÜRKİYE KIŞ ORTASI SU KUŞU SAYIMLARI 2011

Yeşilbaş (*Anas platyrhynchos*)

Yeşilbaşın kışlayan popülasyonunda büyük dalgalanmalar görülmektedir (Şekil 17). 2010 yılında toplam yeşilbaş sayısı oldukça düşmüş, ancak 2011 yılında bu sayı 2007 ve sonrasındaki yıllardaki sayıya ulaşmıştır. 2005 yılında toplam su kuşu popülasyonunun % 8'ini yeşilbaş oluştururken, 1999 ve 2010 gibi bazı yıllarda bu oran % 1,5'lara kadar düşmüştür (Şekil 18). Bu değişimleri iyi yorumlayabilmek için bu türün, ülkemizde kışlayan popülasyonunun mevsimsel ve günlük hareketlerinin iyi bilinmesi gerekmektedir.

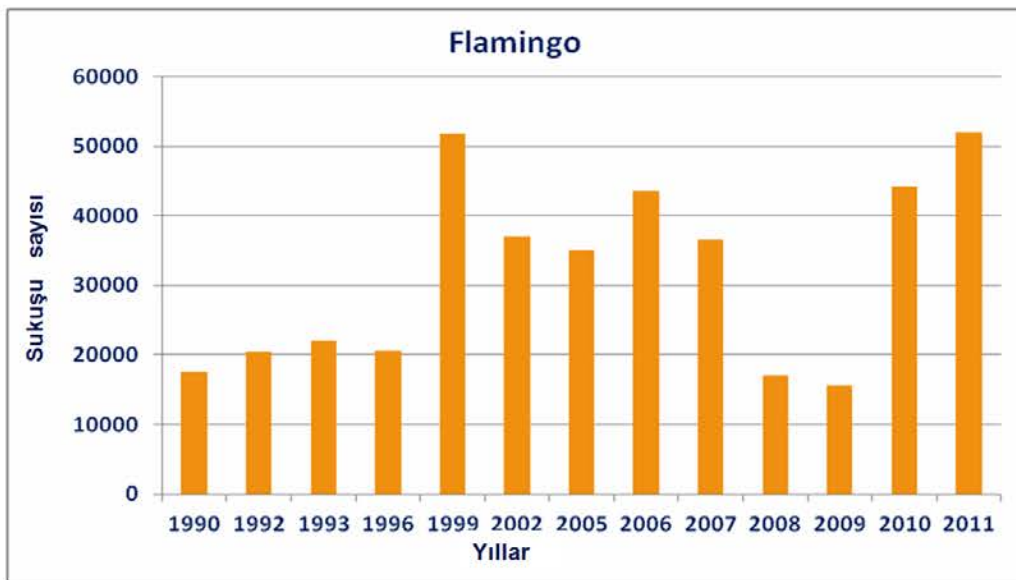
Şekil 17. 1990 – 2011 yılları KOSK sayımlarına göre yeşilbaşın yıllık değişimi

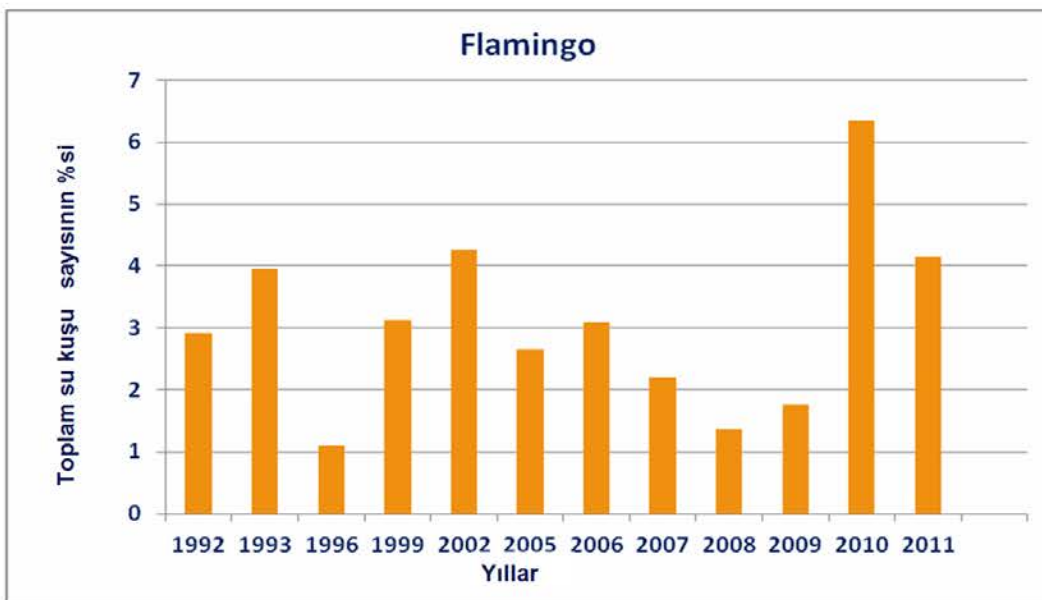
Şekil 18. 1990 – 2011 yılları KOSK sayım sonuçlarına göre toplam su kuşu içerisinde yeşilbaşın sayılma yüzdesi

Flamingo (*Phoenicopterus roseus*)

Flamingo kışlama popülasyonu 1999 yılı öncesine göre artış göstermiştir. 2008 – 2009 yıllarında bir azalma gözlenirse de 2010 ve 2011 sayım sonuçlarında yine oldukça büyük sayılarda flamingo gözlenmiştir (Şekil 19, 20). 2010 yılında en çok sayılan 3. tür olurken 2011 yılında en çok sayılan 5. tür olmuştur. Türün en önemli kışlama alanları Gediz Deltası ve Akyatan Lagünleridir. 2011 sayımlarında Gediz Deltası'nda 22.676, Akyatan Lagünleri'nde de 22.670 flamingo sayılmıştır. Büyükmenderes Deltası da türün önemli kışlama alanları arasındadır. 2011 sayımlarında Büyükenderes Deltası KOSKS sonuçları değerlendirilmediği için toplam flamingo sayısının burada belirtilenden çok daha fazla olması beklenmektedir. Buradaki örnekten ve bahri örneğinden de görüldüğü gibi KOSK sayım sonuçlarını değerlendirirken sayım yapılan ya da yapılmayan alanları da göz önünde bulundurarak değerlendirme yapılmalıdır.

Şekil 19. 1990 – 2011 yılları KOSK sayımlarına göre flamingonun yıllık değişimi

Şekil 20. 1990 – 2011 yılları KOSK sayım sonuçlarına göre toplam su kuşu içerisinde flamingonun sayılma yüzdesi

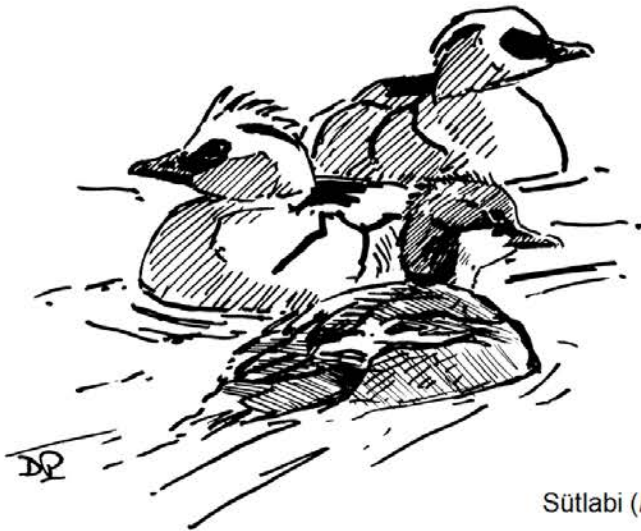
5. DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

1967 yılından bu yana ülkemizde 24 kez Kış Ortası Su Kuşu Sayımları gerçekleştirilmiştir. 2002 yılından günümüze kadar da sayımlar ülkemizde bulunan kuş gözlemcilerinin büyük özveri ve çabaları ile gerçekleştirilmektedir. 2011 sayımları da toplamda 120 kuş gözlemcisinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

Her yıl sayılan alan sayısı değişkenlik gösterse de 1990'lı yıllara oranla sayılan alan sayısında büyük artış gözlenmiştir. Ancak bu yıl olduğu gibi bazı yıllarda önemli büyük sulakalanlar ekip yetersizliği ve ekonomik sıkıntılar nedeniyle sayılamamıştır. Finansal kaynak sağlandığı yıllarda öncelikli alanlar belirlenerek, o alanlar mutlaka sayılmıştır. Ancak gönüllülük esaslı yürütülen bu sayımlarda her ekip kendi bulunduğu şehre yakın sulakalanlarda sayımlar gerçekleştirmektedir. Sayım sonuçlarını bütüncül olarak ele alıp değerlendirmek, popülasyon değişikliklerini doğru yorumlayabilmek için ülkemizde Kış Ortası Sukuşu Sayımlarının mutlaka bir bütçe ile desteklenmesi ve önemli alanları mutlaka kapsayacak şekilde yapılması gerekmektedir.

Sayım yapılan alanları yıldan yıla çoğunlukla aynı ekipler saysa da bazı alanlarda sayım ekipleri değişmektedir. Bu değişikliğe bağlı olarak da sayım yapılan alandaki sayım noktaları da değişebilmektedir. Her ekibin, sayım yapacağı alanda daha önceki kullanılan sayım noktalarını kullanması ve bunu bir standart haline getirmesi sayım sonuçlarının doğru değerlendirilmesi açısından önemlidir. Birçok zahmetle gerçekleştirilen, kar kış demeden sayılan alanlardan elde edilen sonuçların güvenilir bir şekilde değerlendirilmesi sayımı gerçekleştiren herkes için önemli olmalıdır. Daha sistematik ve tekrarlanabilir bir sayım yöntemiyle alanlarımızı saymak elde edilen verilerin kalitesini de arttıracaktır.

Sayımlar ülke genelinde yapıldığı ve sonuçlar toplanarak bütüncül olarak değerlendirildiği zaman anlamlıdır. Bazı sayım ekipleri sayım sonuçlarını kendilerinin değerlendireceğini belirterek sayım sonuçlarını paylaşmamışlardır. Bir alanın sayım sonuçlarının kendi içinde değerlendirilmesi o alan için değerli bilgi sağlayabilirse de, ÖKA statüsündeki önemli bazı alanların sonuçlarının genel değerlendirme dışında kalması ülkemizde kışlayan su kuşu popülasyonunun dinamiğini anlamayı amaçlayan KOSK sayımlarının amacına uygun düşmemektedir. Uzun vadede ülkemiz sulakalanlarında su kuşları popülasyon değişimlerini izlemek ve değerlendirmek tüm doğa korumacıların ve kuş gözlemcilerinin ortak amacı olmalı ve ortak çalışma ve bilgi paylaşma öncelikli ilkelerimizden olmalıdır.

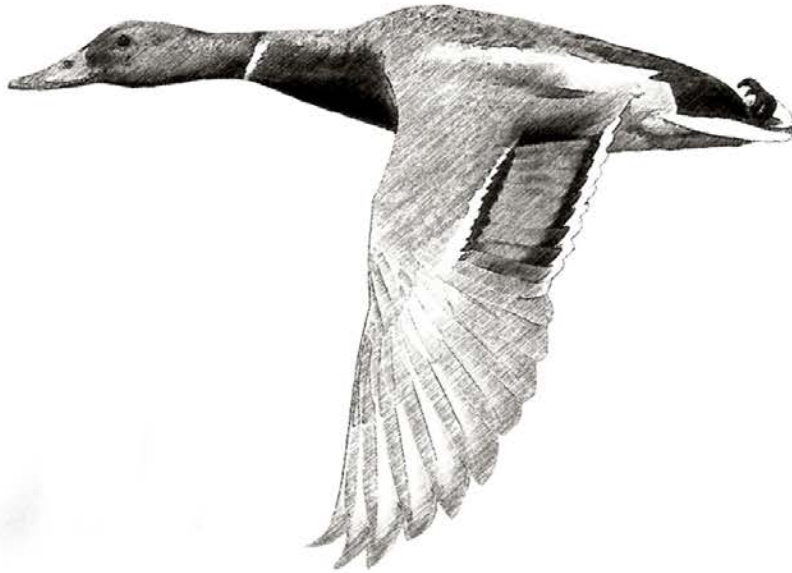
Sötlabi (*Mergus albellus*), D. Powell, RSPB

6. TEŞEKKÜR

Kış mevsiminin zor şartlarına rağmen büyük özveri ve çaba ile 2011 yılı Kış Ortası Sukuşu Sayımlarını gerçekleştiren ve Tablo 2'de ismi geçen tüm gönüllü kuş gözlemcilerine, ayrıca sayımları kendi bünyeleri içinde organize ederek kurumsal katkı sağlayan Antalya Kuş Gözlem Topluluğu (AKGT), Ayvalık Çevre Platformu (AYÇEP), Ayvalık Kuş Gözlem Topluluğu (AYKUŞ), Bozkır Çevre Derneği, Burdur Kuş Gözlem Topluluğu (BurKuş), Doğa Araştırmaları Derneği (Kuş Araştırmaları Derneği), Doğa Derneği, Doğa Koruma Merkezi, Doğa Kültür ve Yaşam Derneği, Hacettepe Kuş Gözlem Topluluğu (BEYKUŞ), İstanbul Kuş Gözlem Topluluğu (IKGT), İzmir Kuş Cennetini Koruma ve Geliştirme Birliği, Kuzey Doğa Derneği, ODTÜ Kuş Gözlem Topluluğu (OKGT), Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kuş Gözlem Kulübü (OMÜKUŞ), Ornitoloji Araştırma Merkezi, Selçuk Üniversitesi Kuş Gözlem Topluluğu üye ve çalışanlarına teşekkür ederiz.

Ayrıca, sayımların gerçekleşmesinde gerekli izinleri sağlayan Orman ve Su İşleri Bakanlığı'na, bazı sayım ekiplerine araç, ekipman ve eleman desteği sağlayan Adana İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Ayvalık Av Yaban Hayatı ve Milli Parklar Müdürlüğü, Beyşehir Doğa Koruma ve Milli Parklar Mühendisliği, Burdur İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Bursa İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Çanakkale İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Çorum Av Yaban Hayatı ve Milli Parklar Müdürlüğü, Isparta İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, İzmir Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü, Kayseri İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Kırşehir İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Konya İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Mersin İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, Samsun İl Çevre ve Orman Müdürlüğü'ne katkı ve desteklerinden ötürü teşekkür ederiz.

Haritayı hazırlayan Ferdi Akarsu'ya, ÖKA kriterlerini derleyen Süreyya İsfendiyaroğlu'na, çizimler ve tasarım için Nizamettin Yavuz'a, Busby ve D. Powell'in çizimlerini paylaşan Doğa Derneği'ne teşekkür ederiz.

Yeşilbaş (*Anas platyrhynchos*), Nizamettin Yavuz, Samsun 2011

7. KAYNAKLAR

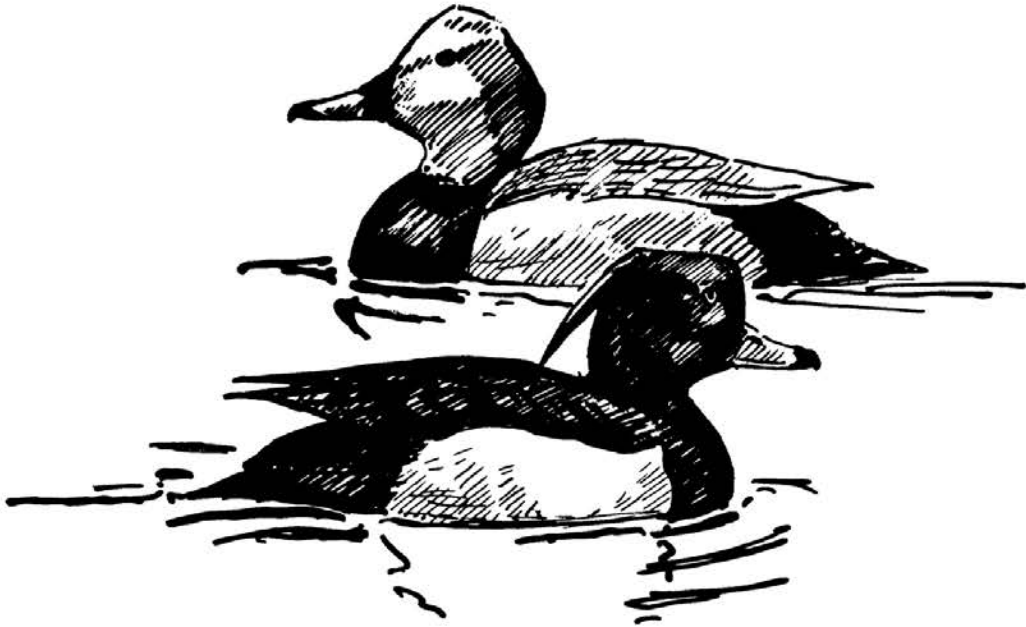
- Çağlayan, E., Kılıç, D.T., Per, E. ve Gem, E. 2005. Türkiye Kış Ortası Sukusu Sayımları 2005. Doğa Derneği, Ankara, Turkey
- Dijksen L.J. ve Koning F.J. 1986. Mid-winter waterfowl census Turkey, January 1986. With a review of the previous counts. WIWO Report 13
- Dijksen L.J. ve van der Wolf P. 1987. Mid-winter waterfowl census Turkey, January 1987. WIWO Report 18
- Dijksen, J. L. 1988. Midwinter Waterfowl Census Turkey, Wiwo report 21. Netherlands
- Dijksen L.J. ve Blomert A.M. 1989. Midwinter waterfowl census. Turkey, January 1989. WIWO Report 31
- Dijksen L.J. ve Blomert A.M. 1993. Midwinter waterfowl census Turkey January 1990. WIWO Report 37
- Doğal Hayatı Koruma Derneği. 1992. Results of the international waterfowl census Turkey 1992. Bird Section Report 6, Doğal Hayatı Koruma Derneği, İstanbul.
- Doğal Hayatı Koruma Derneği. 1993. Results of the international waterfowl census Turkey 1993. Bird Section Report 7, Doğal Hayatı Koruma Derneği, İstanbul.
- Doğal Hayatı Koruma Derneği. 1996. International waterfowl census. Turkey 1996. Bird & Wetland Section Report 9, Doğal Hayatı Koruma Derneği, İstanbul.
- Doğal Hayatı Koruma Derneği. 1999. MidWinter Waterfowl Counts in Turkey, Doğal Hayatı Koruma Derneği, İstanbul.
- Eken, G., Bozdoğan, M., İsfendiyaroğlu S., Kılıç, T., Lise, Y., 2006. Türkiye'nin Önemli Doğa Alanları, Doğa Derneği, Ankara, Türkiye
- Kurt, B., Ozbağdatlı, N., Bozkurt, A.K., Arslangundoğdu, Z. ve Gursoy, A. 2002. Türkiye Sulakalanları Kış Ortası Sukusu Sayımı, Doğal Hayatı Koruma Derneği, İstanbul, Türkiye.
- Onmus, O. 2007. Türkiye Kış Ortası Sukusu Sayımları 2007, Doğa Derneği, Ankara, Türkiye.
- Suseven, B., Onmus, O. ve İsfendiyaroğlu, S. 2006. Kış Ortası Sukusu Sayımı (KOSK) Raporu, Doğa Derneği, Ankara, Türkiye.
- Tapan, D.Ş. 2008. Türkiye'deki Ramsar Alanları Değerlendirme Raporu. WWF -Türkiye (Doğal Hayatı Koruma Vakfı), İstanbul
- The Ornithological Society of Turkey. 1968. Bulletin. 1. Bedfordshire, England.
- The Ornithological Society of Turkey. 1969. Bulletin. 2. Bedfordshire, England.
- The Ornithological Society of Turkey. 1969. Bulletin. 3. Bedfordshire, England.
- The Ornithological Society of Turkey. 1969. Bulletin. 4. Bedfordshire, England.

The Ornithological Society of Turkey. 1970. Bulletin. 5. Bedfordshire, England.

The Ornithological Society of Turkey. 1970. Bulletin. 6. Bedfordshire, England.

The Ornithological Society of Turkey. 1975. Bird Report 1970-1973.

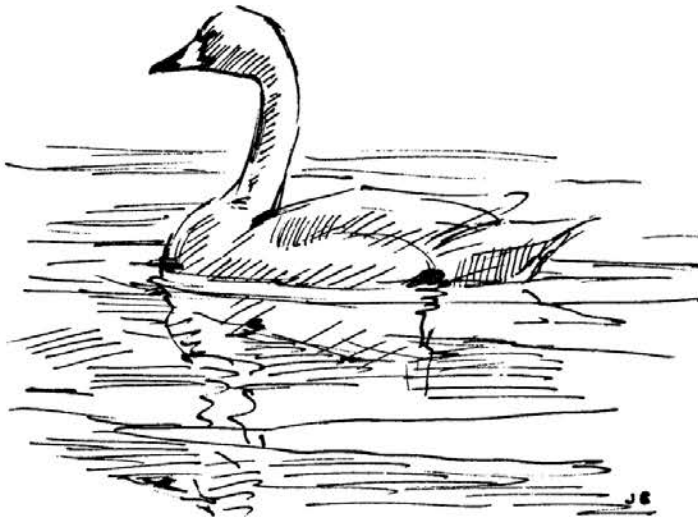
Yarar, M., Magnin, G. 1997. Türkiye'nin Önemli Kuş Alanları. Doğal Hayatı Koruma Derneği, İstanbul, Türkiye

Tepeli patka (*Aythya fuligula*) – D. Powell, RSPB

EK 1. Topluluk ve Kurum Kısaltmaları

AKGT:	Antalya Kuş Gözlem Topluluğu
AYÇEP:	Ayvalık Çevre Platformu
AYKUŞ:	Ayvalık Kuş Gözlem Topluluğu
BEYKUŞ:	Hacettepe Kuş Gözlem Topluluğu
BurKuş:	Burdur Kuş Gözlem Topluluğu
ÇKGT:	Çorum Kuş Gözlem Topluluğu
DAD:	Doğa Araştırmaları Derneği (Kuş Araştırmaları Derneği)
DD:	Doğa Derneği
DKM:	Doğa Koruma Merkezi
EKGT:	Ege Kuş Gözlem Topluluğu
İKGT:	İstanbul Kuş Gözlem Topluluğu
OAM:	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ornitoloji Araştırma Merkezi
OKGT:	ODTÜ Kuş Gözlem Topluluğu
OMÜKUŞ:	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kuş Gözlem Kulübü

Küçük kuğu (*Cygnus columbianus*) - Busby, RSPB

TÜRKİYE KIŞ ORTASI SU KUŞU SAYIMLARI 2011

Ek 2. ÖKA Kriterlerini Sağlayan Alanlar

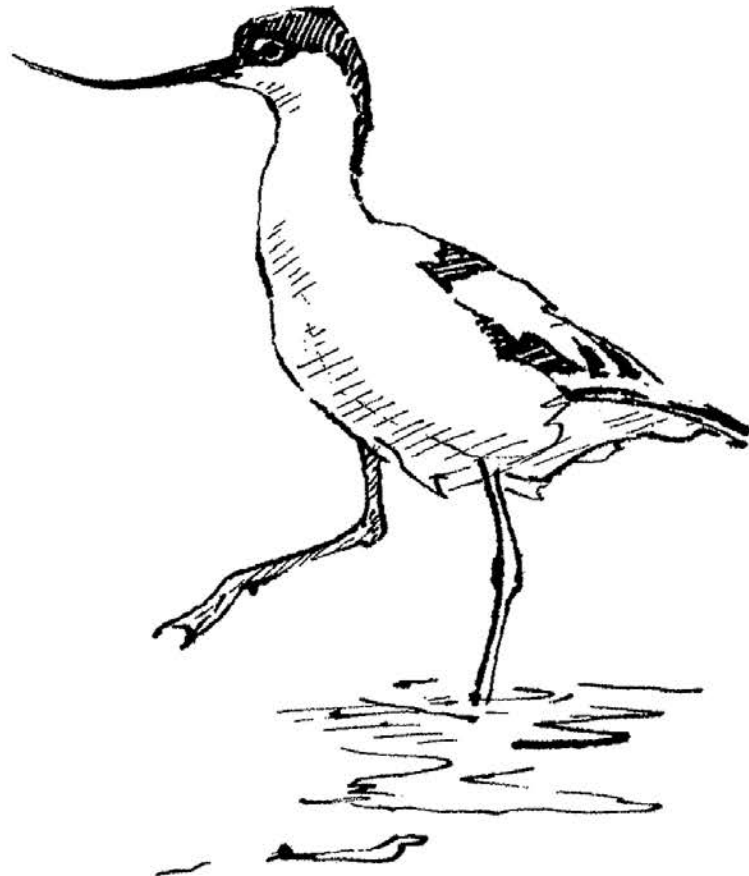
Alan adı	Türkçe	Cins	Tür	Populasyon	Kriter
Birecik Barajı	Sukuşu	Sukuşu		24543	A4iii
Karkamış Barajı	Sukuşu	Sukuşu		27334	A4iii
Sarıyar Barajı	Sukuşu	Sukuşu		27823	A4iii
Beyşehir Gölü	Sukuşu	Sukuşu		51981	A4iii
Eğirdir Gölü	Sukuşu	Sukuşu		299532	A4iii
İstanbul Boğazı	Sukuşu	Sukuşu		24263	A4iii
Meriç Deltası	Sukuşu	Sukuşu		48042	A4iii
Sapanca Gölü	Sukuşu	Sukuşu		24140	A4iii
Orta Karadeniz Kıyıları	Sukuşu	Sukuşu		26082	A4iii
Kızılırmak Deltası	Sukuşu	Sukuşu		144126	A4iii
Gediz Deltası	Sukuşu	Sukuşu		86341	A4iii
Göksu Deltası	Sukuşu	Sukuşu		22222	A4iii
Akyatan Lagünü	Sukuşu	Sukuşu		127868	A4iii
Seyhan Barajı	Sukuşu	Sukuşu		25156	A4iii
Yumurtalık Lagünü	Sukuşu	Sukuşu		44590	A4iii
Kuşgölü Milli Parkı	Sukuşu	Sukuşu		52568	A4iii
Eğirdir Gölü	Bahri	<i>Podiceps</i>	<i>cristatus</i>	17861	A4i, A4ii
Meriç Deltası	Tepeli Pelikan	<i>Pelecanus</i>	<i>crispus</i>	52	A1, A4i, B1i,
Uluabat Gölü	Tepeli Pelikan	<i>Pelecanus</i>	<i>crispus</i>	160	A1, A4i, B1i,
Gediz Deltası	Tepeli Pelikan	<i>Pelecanus</i>	<i>crispus</i>	304	A1, A4i, B1i,
Kuşgölü Milli Parkı	Tepeli Pelikan	<i>Pelecanus</i>	<i>crispus</i>	311	A1, A4i, B1i,
Ayvalık (ÖKA)	Flamingo	<i>Phoenicopterus</i>	<i>ruber</i>	1154	B1i
Gediz Deltası	Flamingo	<i>Phoenicopterus</i>	<i>ruber</i>	22676	A4i, B1i
Akyatan Lagünü	Flamingo	<i>Phoenicopterus</i>	<i>ruber</i>	22670	A4i, B1i
Yumurtalık Lagünü	Flamingo	<i>Phoenicopterus</i>	<i>ruber</i>	4192	A4i, B1i
Terkos Gölü	Küçük Kuğu	<i>Cygnus</i>	<i>columbianus</i>	5	B1i
Meriç Deltası	Küçük Kuğu	<i>Cygnus</i>	<i>columbianus</i>	432	B1i
Sarıyar Barajı	Küçük Kuğu	<i>Cygnus</i>	<i>columbianus</i>	25	B1i
Meriç Deltası	Sessiz Kuğu	<i>Cygnus</i>	<i>cygnus</i>	608	B1i

TÜRKİYE KIŞ ORTASI SU KUŞU SAYIMLARI 2011

Alan adı	Türkçe	Cins	Tür	Populasyon	Kriter
Ayvalık (ÖKA)	Angit	<i>Tadorna</i>	<i>ferruginea</i>	278	B1i
Sarıyar Barajı	Angit	<i>Tadorna</i>	<i>ferruginea</i>	1981	A4i, B1i
Hürmetçi Sazlığı	Angit	<i>Tadorna</i>	<i>ferruginea</i>	510	B1i
Burdur Gölü	Angit	<i>Tadorna</i>	<i>ferruginea</i>	898	B1i
Karataş Gölü	Angit	<i>Tadorna</i>	<i>ferruginea</i>	1304	B1i
Bayındır Gölü	Angit	<i>Tadorna</i>	<i>ferruginea</i>	1647	B1i
Yedikır Barajı	Angit	<i>Tadorna</i>	<i>ferruginea</i>	662	B1i
Gediz Deltası	Angit	<i>Tadorna</i>	<i>ferruginea</i>	1940	B1i
Yumurtalık Lagünü	Angit	<i>Tadorna</i>	<i>ferruginea</i>	515	B1i
Gediz Deltası	Suna	<i>Tadorna</i>	<i>tadorna</i>	2867	B1i
Yumurtalık Lagünü	Suna	<i>Tadorna</i>	<i>tadorna</i>	2558	B1i
Kızılırmak Deltası	Fiyu	<i>Anas</i>	<i>penelope</i>	4348	B1i
Kuşgözü Milli Parkı	Fiyı	<i>Anas</i>	<i>penelope</i>	5100	B1i
Meriç Deltası	Çamurcun	<i>Anas</i>	<i>crecca</i>	31791	B1i
Kızılırmak Deltası	Çamurcun	<i>Anas</i>	<i>crecca</i>	21966	B1i
Gediz Deltası	Çamurcun	<i>Anas</i>	<i>crecca</i>	11633	B1i
Kızılırmak Deltası	Kaşıkgaga	<i>Anas</i>	<i>clypeata</i>	4915	B1i
Gediz Deltası	Kaşıkgaga	<i>Anas</i>	<i>clypeata</i>	7230	B1i
Eğirdir Gölü	Macar Ördeği	<i>Netta</i>	<i>rufina</i>	27192	B1i
Kızılırmak Deltası	Macar Ördeği	<i>Netta</i>	<i>rufina</i>	769	B1i
Eğirdir Gölü	Elmabaş Patka	<i>Aythya</i>	<i>ferina</i>	21878	B1i
Eğirdir Gölü	Tepeli Patka	<i>Aythya</i>	<i>fuligula</i>	12915	B1i
Burdur Gölü	Dikkuyruk	<i>Oxyura</i>	<i>leucocephala</i>	1250	B1i
Beyşehir Gölü	Sakarmeke	<i>Fulica</i>	<i>atra</i>	26366	B1i
Eğirdir Gölü	Sakarmeke	<i>Fulica</i>	<i>atra</i>	122705	B1i
Kızılırmak Deltası	Sakarmeke	<i>Fulica</i>	<i>atra</i>	57286	B1i
Akyatan Lagünü	Sakarmeke	<i>Fulica</i>	<i>atra</i>	95318	B1i
Yumurtalık Lagünü	Turna	<i>Grus</i>	<i>grus</i>	2489	B1i
Gediz Deltası	Kılıçgaga	<i>Recurvirostra</i>	<i>avosetta</i>	667	B1i
Yumurtalık Lagünü	Kılıçgaga	<i>Recurvirostra</i>	<i>avosetta</i>	2360	B1i
Gediz Deltası	Kara Karınlı Kumkuşu	<i>Calidris</i>	<i>alpina</i>	8256	B1i
İstanbul Boğazı	Karabaş Martı	<i>Larus</i>	<i>ridibundus</i>	17055	B1i

TÜRKİYE KIŞ ORTASI SU KUŞU SAYIMLARI 2011

Alan adı	Türkçe	Cins	Tür	Populasyon	Kriter
Seyhan Barajı	Karabaş Martı	<i>Larus</i>	<i>ridibundus</i>	17425	B1i
Orta Karadeniz Kıyıları	Gümüş Martı	<i>Larus</i>	<i>cachinnans</i>	14787	B1i
Beyşehir Gölü	Van Gölü Martısı	<i>Larus</i>	<i>armenicus</i>	1119	A4i, B1i
Seyhan Barajı	Van Gölü Martısı	<i>Larus</i>	<i>armenicus</i>	1300	A4i, B1i

Kılıçgaga (*Recurvirostra avosetta*) - Busby, RSPB

TÜRKİYE KIŞ ORTASI SU KUŞU SAYIMLARI 2011

Ek 3. Aanlar Bazında Sayım Sonuçları Tablosu

Kod	Türkçe	Latince	Türkiye Genel toplamı	Altınova	Ayvalık	Gömeç	Eksise Sazlığı	Bah Karadeniz kıyıları	Filyos Deltası	Trabzon kıyıları	İğneada	Obruk Barajı (İkizip)	Cardak Lagünü	Biga-Hoyrat Gölü	Kavak Deltası	Birecik Barajı	Karlımıç Barajı	Atatürk Barajı	Sarıyar Barajı	Sultan Sazlığı
30	Kara gerdanlı dalgaç	<i>Gavia arctica</i>	1.257					8	1	6	8		2							
70	Küçük batağan	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	3.012	55	18	2		2	2	14			4	8		221	95		613	30
90	Bahri	<i>Podiceps cristatus</i>	35.094		11	5		3.393	1.455	7			15			41	115	56	639	
100	Kızı boyunlu batağan	<i>Podiceps grisegena</i>	9					6												
120	Kara boyunlu batağan	<i>Podiceps nigricollis</i>	3.616					24			67					102	7	13	12	
462	Yelkovan	<i>Puffinus yelkouan</i>	2.796																	
670	Sümsük	<i>Morus bassanus</i>	3																	
720	Karabatak	<i>Phalacrocorax carbo</i>	25.218	54	3	16		705	1	140	20		9	1	1	15	13	239	340	
800	Tepeli karabatak	<i>Phalacrocorax aristotelis</i>	488			6		13				9				1	48	1		17
820	Küçük karabatak	<i>Phalacrocorax pygmaeus</i>	3.601				2		4					4		57	186	24		
880	Ak pelikan	<i>Pelecanus onocrotalus</i>	29																	
890	Tepeli pelikan	<i>Pelecanus crispus</i>	902																	
950	Balaban	<i>Botaurus stellaris</i>	4																	
1110	Sığır Balıkcı	<i>Bubulcus ibis</i>	126														1			
1190	Küçük ak balıkcı	<i>Egretta garzetta</i>	454	6	15	3	2													
1210	Büyük ak balıkcı	<i>Casmerodius albus</i>	1.295	16	4	8	3	1			8		1	2	43		14	1	221	11
1220	Gri balıkcı	<i>Ardea cinerea</i>	1.406	28	15	14	2			5	5	12	5		5	44	2	47	133	3
1310	Kara leylek	<i>Ciconia nigra</i>	41		3															
1340	Leylek	<i>Ciconia ciconia</i>	7																	
1440	Kaşıkçı	<i>Platalea leucorodia</i>	155																12	
1470	Flamingo	<i>Phoenicopterus ruber</i>	51.927	83	1.154								7		56					
1520	Kuşu	<i>Oxygnus olor</i>	1.976					2			15									
1530	Küçük kuğu	<i>Oxygnus columbianus</i>	465		0														25	
1540	Ötücü kuğu	<i>Oxygnus cygnus</i>	637		0															4
1590	Sakarca	<i>Anser albifrons</i>	776		0															
1610	Boz Kaz	<i>Anser anser</i>	50		0															1
1710	Anjit	<i>Tadorna ferruginea</i>	10.539		278	8	7					51							1981	23
1730	Suna	<i>Tadorna tadorna</i>	7.587	7	288			1					15		37				139	50
1790	Flyu	<i>Anas penelope</i>	24.608	16	67					1	7		5		132	200	212	71	506	750
1820	Boz ördek	<i>Anas strepera</i>	1.384		0															
1840	Çamurcun	<i>Anas crecca</i>	108.171	8	341		650	6		2	29	82				76	1.036	5	1102	2610
1860	Yeşilbaş	<i>Anas platyrhynchos</i>	45.916	66	599		24	155	6	24	24	852				7	40		2459	434
1890	Kıkıyruk	<i>Anas acuta</i>	12.420	8													7		486	3
1940	Kaşkaga	<i>Anas clypeata</i>	22.468	7	60			8				2				136	240		232	260
1960	Macar ördeği	<i>Nettion rufina</i>	28.653									13							5	160
1980	Elmebaş patka	<i>Aythya ferina</i>	56.536					12			244					1.007	777	30	3724	430
2020	Pasbaş patka	<i>Aythya nyroca</i>	25																	
2030	Tepeli patka	<i>Aythya fuligula</i>	24.958					69		250	58					1.834	1.188		8	
2180	Altıngöz	<i>Bucephala clangula</i>	43					2											2	
2200	Süt labi	<i>Mergus albellus</i>	471																466	
2210	Tarakdiş	<i>Mergus serrator</i>	52		4			5					1							
2230	Büyük tarakdiş	<i>Mergus mergamser</i>	7																	
2260	Dikkuyruk	<i>Oxyura leucocephala</i>	1.254													1				
2600	Saz Delici	<i>Circus aeruginosus</i>	429	2		1	4				5		3	6	2	11	14			15
4070	Su kılavuzu	<i>Rallus aquaticus</i>	26	2				4									3			
4240	Saz tavuğu	<i>Gallinula chloropus</i>	314	12	12				6		12					26	31			1
4270	Sazhorozu	<i>Porphyrio porphyrio</i>	2.550													20	1			

TÜRKİYE KIŞ ORTASI SU KUŞU SAYIMLARI 2011

Devamı..	Altınova	Avvalık	Gömeç	Ekişu Sazlığı	Batı Karadeniz kıyıları	Filyos Deltası	Trabzon kıyıları	İğneada	Obruk Barajı (takip)	Çardak Lagünü	Biga-Hoyrak Gölü	Kavak Deltası	Birecik Barajı	Karkamış Barajı	Atatürk Barajı	Sarıyar Barajı	Sultan Sazlığı
4290 Sakarnemeke	447.789	184	150	50	202	19	110	868	470	542	40	1	16.856	19.848	1779	7000	617
4330 Turna	2.560			15													1
4500 Poyrazkusu	47	3															
4550 Uzumbacak	12																
4560 Kiliçgaga	3.510	5														1	
4700 Halkalı cılıbit	97													19			
4770 Akça cılıbit	649									45							
4850 Altın yağmurcun	1.064																
4860 Güneş yağmurcun	644																
4930 Kuzkusu	3.665		45	2	4						30	259	2	6	32	2	
4960 Büyük kumkuşu	4																
4970 Ak Kumkuşu	53																
5010 Küçük kumkuşu	1.587									1		458					
5120 Kara karnişi kumkuşu	13.504				11												
5170 Doğuşkenkuş	65																
5190 Su çulluğu	172	8									2	5	5	21		32	
5290 Çulluk	3																
5320 Çanurçulluğu	4.425																
5380 Sürmeli	2																
5410 Kervançulluğu	1.027	37	19						1			63					
5450 Kara kızılacak	144																
5460 Kızılacak	2.518	38	28						3			15		53		2	3
5470 Bataklık dibüçküğü	34																
5480 Yeşilacak	69																
5530 Yeşil dibüçküğü	58			4									16	20	6		
5560 Dere dibüçküğü	43												17	7	12		
5610 Taşçeviren	4																
5670 Korsanmurt	2																
5730 Büyük karabaş martı	783															4	
5750 Akdeniz martısı	11	2			1					4							
5780 Küçük martı	30																
5820 Karabaş martı	73.684	100	31		7.065	64	700	135	0	2	10		37	3	2	2340	6
5850 İnce gagalı martı	273	24															
5900 Küçük gümüş martı	2.105				62		50										
5910 Kara sırtlı martı	6						3										
5921 Van gölü martısı	3.395																
5925 Gümüş martı	96.996	984	1.106		880	17	165	30		50	30		380	169	47		
6060 Hazer sumrusu	15												280	224	42	8	
6110 Kara gagalı sumru	151	1	1		1		40			1							
6260 Büyük sumru	3																
8270 İzmir Yalıçapkını	1																
8310 Yalıçapkın	72	6	1		1												
8330 Alaca Yalıçapkın	19																
Tanımsız ördek	102.317	350	7		120			400		5	3		3.000	100	5		5000
Tanımsız sığıku	65.557	650	210		2.250	660		200			2			2.700	30	5300	

TÜRKİYE KIŞ ORTASI SU KUŞU SAYIMLARI 2011

Kod	Türkçe	Latince	Tuzla (palaş) Gölü	Hürmetçi Sazlığı	Seyfe Gölü	Mogan Gölü	Balıkdamı	Koycağz Gölü	Bıyışır Gölü	Eğirdir Gölü	Burdur Gölü	Karataş Gölü	Yarçlı Gölü	Yapraklı Gölü	Gölpazar Gölü	Kızlar Gölü	Yazır Gölü	Karaçal Baraj Gölü	Onaş Baraj Gölü	Bayındır Gölü	Sıldır Gölü	Büyükçekirmence Gölü
30	Kara gerdanlı dalgıç	<i>Gavia arctica</i>	363	728	876	4.284	4.284	335	51.981	299.532	10.810	9.764	1.780	334	1.183	38	12	171	592	14.274	914	6.043
70	Küçük batağan	<i>Tachybaptus ruficollis</i>		5		2		8	210	848	2	4			1				10			34
90	Bahri	<i>Podiceps cristatus</i>				4		5	5548	17861	7	57		31	6	7		12	8	0	46	360
100	Kızı boyunlu batağan	<i>Podiceps grisegena</i>																				
120	Kara boyunlu batağan	<i>Podiceps nigricollis</i>						1	197	1749	93	135		16	60	27	0	38	162	0	49	3
462	Yekoven	<i>Puffinus yekovan</i>																				
670	Simsik	<i>Morus bassanus</i>																				
720	Karabatak	<i>Phalacrocorax carbo</i>				1		25	4601	3830		1138		48					14			1362
800	Tepeli karabatak	<i>Phalacrocorax aristotelis</i>																				
820	Küçük karabatak	<i>Phalacrocorax pygmaeus</i>								203												64
880	Ak pelikan	<i>Pelecanus onocrotalus</i>								1												
890	Tepeli pelikan	<i>Pelecanus crispus</i>																				
950	Balaban	<i>Botaurus stellaris</i>				1																
1110	Sığır Balıkcı	<i>Bubulcus ibis</i>																				
1190	Küçük ak balıkcı	<i>Egretta garzetta</i>					3	1				2							1			
1210	Büyük ak balıkcı	<i>Casmerodius albus</i>			8		3	1	31	1	24	27	1	11	6	2	5	3				
1220	Gr balıkcı	<i>Ardea cinerea</i>		1		5	2	3	57	4	2	129		54	2	2	2	1	11		1	15
1310	Kara leylek	<i>Olonia nigra</i>																				
1340	Leylek	<i>Olonia ciclonia</i>							1													
1440	Kaşıkçı	<i>Platalea leucorodia</i>																				
1470	Flemingo	<i>Phoenicopterus ruber</i>	3		548																2	
1520	Kuşu	<i>Cygnus olor</i>						1			3											
1530	Küçük kuğu	<i>Cygnus columbianus</i>							3			4										
1540	Ölücü kuğu	<i>Cygnus cygnus</i>																				
1590	Sakarca	<i>Anser albifrons</i>									4	608										
1610	Boz Kaz	<i>Anser anser</i>									1											
1710	Angit	<i>Tadorna ferruginea</i>	197	510	78		146		25	23	988	1304	190				4		2	1647	2	
1730	Suna	<i>Tadorna tadorna</i>	85		93		37				185		102							10		7
1790	Fıyru	<i>Anas penelope</i>			24	29	180		1518	205	176	750	282					25		2621		2
1820	Boz ördek	<i>Anas strepera</i>							59		5	105										
1840	Çımruncun	<i>Anas crecca</i>			8	2402	3503				910	124						10		3010		432
1860	Yeşilbaş	<i>Anas platyrhynchos</i>	24		20	500	4	1	305	429	300	26		20				16	26	46	75	578
1890	Kıkıru	<i>Anas acuta</i>				4	107				41	35								2416		
1940	Kaşıkçaga	<i>Anas clypeata</i>			2	162	5			7	5	180	812		150					4450		4
1960	Macar ördeği	<i>Nettion rufina</i>				13	101	2		27192	16	1						6			20	
1980	Elmabaş patka	<i>Aythya ferina</i>			64		1	5	17	21878	84	450									185	1
2020	Pasbaş patka	<i>Aythya nyroca</i>			2																	
2030	Tepeli patka	<i>Aythya fuligula</i>						11		12915		71									2	
2180	Altıngöz	<i>Bucephala clangula</i>																				
2200	Sittabı	<i>Mergus albellus</i>																				
2210	Taraklıs	<i>Mergus serrator</i>																				
2230	Büyük taraklıs	<i>Mergus mergamser</i>																				
2260	Dikkuyruk	<i>Oxyura leucocapilla</i>								1250												
2600	Saz Delicisi	<i>Circus aeruginosus</i>		3				2	67	24	1	1			23		1					4
4070	Su kılavuzu	<i>Rallus aquaticus</i>								1												
4240	Saztavuğu	<i>Gallinula chloropus</i>		3	2	2		4		10									3			4
4270	Sazhorozu	<i>Porphyrio porphyrio</i>																				
4290	Sakarnemeke	<i>Fulica atra</i>		5	39	449	32	250	26366	122705	4301	3753		70	935			58	351		487	947
4330	Turna	<i>Grus grus</i>										1								0		

TÜRKİYE KIŞ ORTASI SU KUŞU SAYIMLARI 2011

Devamı..	Tuzla (Palas) Gölü	Hürmetçi Sazlığı	Seyfe Gölü	Mogan Gölü	Balkıdamı	Köyceğiz Gölü	Bangışır Gölü	Eğirdir Gölü	Burdur Gölü	Karataş Gölü	Yarçlı Gölü	Yapraklı Göllet	Gölkıran Gölü	Kozlar Göllet	Yazır Gölü	Karaçal Baraj Göllet	Onaç Baraj Göllet	Bayındır Gölü	Salda Gölü	Büyük-çekirgece Gölü
4500	Poyrazkuşu	<i>Haematopus ostralegus</i>																		
4550	Uzunbacak	<i>Himantopus himantopus</i>																		
4560	Kılıçgaga	<i>Recurvirostra avosetta</i>								2	376									
4700	Halkalı cılıbt	<i>Charadrius hiaticula</i>																		
4770	Akçe cılıbt	<i>Charadrius alexandrinus</i>																		
4850	Altın yağmurcun	<i>Ploveria apricaria</i>																		36
4860	Gümüş yağmurcun	<i>Ploveria squatarola</i>																		2
4930	Kızıkuşu	<i>Vanelius vanelius</i>		43	108		3			46								74		204
4960	Büyük kumkuşu	<i>Calidris canutus</i>																		
4970	Ak kumkuşu	<i>Calidris alba</i>																		
5010	Küçük kumkuşu	<i>Calidris minuta</i>	4								7									
5120	Kara karnılı kumkuşu	<i>Calidris alpina</i>			15															132
5170	Döğüşkenkuş	<i>Philomachus pugnax</i>																		
5190	Su çulluğu	<i>Gallinago gallinago</i>	5						1	17	2									
5290	Çulluk	<i>Scolopax rusticola</i>																		
5320	Çamurçulluğu	<i>Limosa limosa</i>																		
5380	Sirmeli Kervançulluğu	<i>Numenius phaeopus</i>																		
5410	Kervançulluğu	<i>Numenius arquata</i>							3											3
5450	Kara kızılback	<i>Tringa erythropus</i>																		
5460	Kızılback	<i>Tringa totanus</i>	1		34		1	1	23	17	8									2
5470	Bataklık düdüklüğü	<i>Tringa stagnatilis</i>																		
5480	Yeşilback	<i>Tringa nebularia</i>			1															
5530	Yeşil düdüklüğü	<i>Tringa ochropus</i>			1			1												
5560	Dere düdüklüğü	<i>Actitis hypoleucos</i>																		
5610	Taşgeyren	<i>Arenaria interpres</i>	1																	
5670	Korsanmurt	<i>Stercorarius parasiticus</i>																		
5730	Büyük karabaş martı	<i>Larus ichthyactis</i>					134	296												1
5750	Akdeniz martısı	<i>Larus melanocephalus</i>																		
5780	Küçük martı	<i>Larus minutus</i>																		
5820	Karabaş martı	<i>Larus ridibundus</i>	5	600	1		2462	4788	872	119						4		15	1573	
5850	İnce gagalı martı	<i>Larus genei</i>							60									1	4	
5900	Küçük gümüş martı	<i>Larus canus</i>																		7
5910	Kara sırtlı martı	<i>Larus fuscus</i>																		
5921	Van gölü martısı	<i>Larus armenicus</i>					1119	305												
5925	Gümüş martı	<i>Larus cachinnans</i>				15	1502	214	142	34						1		9	262	
6060	Hazar sumrusu	<i>Sterna caspia</i>																		
6110	Kara gagalı sumru	<i>Sterna sandvicensis</i>																		
6260	Biyıldırı sumru	<i>Chlidonias hybridus</i>																		
8270	İzmir Yalıçapkını	<i>Halcyon smyrnensis</i>															1			
8310	Yalıçapkın	<i>Alcedo atthis</i>					3			1										
8330	Alaca Yalıçapkın	<i>Ceryle rudis</i>																		
	Tanımsız ördek		32				2540	60.600	1400	100		84								
	Tanımsız sığırtkısı		7	54	1		5212	23442		523									20	

TÜRKİYE KIŞ ORTASI SU KUŞU SAYIMLARI 2011

Kod	Türkçe	Latince	Küçük- çernence Göğü	Terkos Göğü	İstanbul Boğazı	Sile- Riva- Ağva Köyleri	Kamil Abdül Göğü	İzmit	Hersek Lagünü	Meriç Deltası	Ulubat Göğü	Sapancalı Göğü	İznik	Kocacay Deltası	Orta Karadeniz Köyleri	Yeşilirmak Deltası	Sarıgömü Göğü	Sinop Yarımadası	Kızılırmak Deltası	Ladik Göğü	Yedigöller Barajı
30	Kara gerdanlı dalgıç	<i>Gavia arctica</i>	11.035	5.297	24.263	1.616	4.215	3.211	2.604	48.042	18.081	24.140	3.818	15.621	26.082	6.702	2.417	3.554	144.126	148	4.484
70	Küçük batağan	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	17	22			33	53	43	6	53	31	30	68	4	8	11	1	68	2	1
90	Bahri	<i>Podiceps cristatus</i>	1104	142	7	5	73	112	2	64	1672	130	218	17	429	231	6	24	686	12	33
100	Kızıl boyunlu batağan	<i>Podiceps grisegena</i>																			
120	Kara boyunlu batağan	<i>Podiceps nigricollis</i>	10				5	8		27	44	5	1	1	11	161	1		6		4
462	Yelkovan	<i>Puffinus yelkouan</i>			2680	72															
670	Sümsük	<i>Morus bassanus</i>																	44		
720	Karabatak	<i>Phalacrocorax carbo</i>	179	43	1236	358	31	3	4	146	2626	31	92	154	3130	15	32	465	251	36	63
800	Tepeli karabatak	<i>Phalacrocorax aristotelis</i>			103	134								3	167	1		30			
820	Küçük karabatak	<i>Phalacrocorax pygmaeus</i>	24	67			29	4	48	322	785	61	65	8		305	66		596		
880	Ak pelikan	<i>Pelecanus onocrotalus</i>												19							1
890	Tepeli pelikan	<i>Pelecanus crispus</i>								52	160			28					4		
950	Balaban	<i>Botaurus stellaris</i>	1								1								1		
1110	Sığır Balıkcı	<i>Bubulcus ibis</i>														7					
1190	Küçük ak balıkcı	<i>Egretta garzetta</i>					3	1	36	6	11	1	1	10	2	10			72	6	
1210	Büyük ak balıkcı	<i>Casmerodius albus</i>	4	12					6	36	116	1	2	20	68	68	22	3	62		66
1220	Gri balıkcı	<i>Ardea cinerea</i>	1	13	17		10	2	16	17	13		4	18	172	24	12	1	56	19	29
1310	Kara leylek	<i>Ciconia nigra</i>																			
1340	Leylek	<i>Ciconia ciconia</i>							1	1						1					
1440	Kaşıkçı	<i>Platalea leucorodia</i>																			
1470	Flamingo	<i>Phoenicopterus ruber</i>							80	226				57					2		
1520	Kuğu	<i>Cygnus olor</i>		3						1898				3					50		
1530	Küçük kuğu	<i>Cygnus columbianus</i>		5						432											
1540	Ötücü kuğu	<i>Cygnus cygnus</i>								608											
1590	Sıkarcı	<i>Anser albifrons</i>								131											
1610	Boz Kaz	<i>Anser anser</i>								48											
1710	Angit	<i>Tadorna ferruginea</i>								4				23			11				662
1730	Suna	<i>Tadorna tadorna</i>	1					23	25	29							1	2	34		
1790	Fıy	<i>Anas penelope</i>	2	28			2		42	58		68		313		4	9	450	4348	283	
1820	Boz ördek	<i>Anas strepera</i>							2	15							21		787	1	
1840	Çamurcun	<i>Anas crecca</i>		5			2	225	70	31791		382		40	23	630	517		21966	1070	
1860	Yeşilbaş	<i>Anas platyrhynchos</i>	188	4		2	42	110	104	326	37	336	103	544	194	2677	1002	1250	16720	1455	
1890	Kalkıyruk	<i>Anas acuta</i>						14	195	12				10				5	504		
1940	Kaşıkçaya	<i>Anas clypeata</i>						3	51	4	16			679	1		4		4915		
1960	Macar ördeği	<i>Nettion rufina</i>								3		269					9	3	769		
1980	Elmabaş patka	<i>Aythya ferina</i>	54	146			354	12	269	3381	2683	3046	434	2071	10		146		4670	65	67
2020	Pasbaş patka	<i>Aythya nyroca</i>								23											
2030	Tepeli patka	<i>Aythya fuligula</i>	75	25																	
2180	Altıngöz	<i>Bucephala clangula</i>																			
2200	Sütlü	<i>Mergus albellus</i>																			
2210	Taraklı	<i>Mergus serrator</i>																			
2230	Büyük taraklı	<i>Mergus mergamser</i>	1																		
2260	Dikkuyruk	<i>Oxyura leucocephala</i>																			
2600	Saz Delici	<i>Circus aeruginosus</i>							1	31	50	1	1	6		7	11		97		
4070	Su kılavuzu	<i>Rallus aquaticus</i>									2	2	2	5		2	1		4		
4240	Saztavuğu	<i>Gallinula chloropus</i>		6				1		5	25	3	1	9		20			54		
4270	Sazhorozu	<i>Porphyrio porphyrio</i>																	2529		
4290	Sakarmeke	<i>Fulica atra</i>	3670	4625	851	43	2168	930	840	6246	6112	10183	2283	2703	1355	299	406	367	57286	213	
4330	Turna	<i>Grus grus</i>																			
4500	Poyrazkuşu	<i>Haematopus ostralegus</i>																			

TÜRKİYE KIŞ ORTASI SU KUŞU SAYIMLARI 2011

Devamlı..	Küçük- çekmece Gölü	Terkos Gölü	İstazbul Boğazı	Sile- Riva- Ağrı Köyleri	Kamil Abdül Gölü	İzmit	Hersek Lagünü	Meriç Delta'sı	Ulubat Gölü	Sapanca Gölü	Iznik	Kocayay Delta'sı	Orta Karadeniz Köyleri	Yeşilirmak Delta'sı	Sarıırmak Gölü	Sinop Yarımadası	Kızilrmak Delta'sı	Ladik Gölü	Yedigöller Barajı
4550 Uzunbacak																			
4560 Kılıçgaga						6							1				6		
4700 Halkalı cıbt							15							28			11		
4770 Akca cıbt							5					5					6		
4850 Altın yağmurcun							2							60			765		
4860 Gülmüş yağmurcun	2					76	53	4						4			96		
4930 Kızıkuşu		30						8	260			20		120			1582		
4960 Büyük kumkuşu																	4		
4970 Ak Kumkuşu																	40		
5010 Küçük kumkuşu								6											
5120 Kara karnel kumkuşu	6	12				187	245	7						10			1455		
5170 Döğüşkenkuş									1										
5190 Su çulluğu						82	6	31	30						6	1	8		
5290 Çulluk																			
5320 Camurçulluğu						4											672		
5380 Sirmeli												2							
5410 Kervanculluğu						17	24	1				27					275		
5450 Kara kızılbacak								11									11		
5460 Kızılbacak		2					6	31				7					129		
5470 Bataklık düdükcüğü																			
5480 Yeşilbacak								12											
5530 Yeşil düdükcüğü						2											3		1
5560 Dere düdükcüğü					1												1		
5610 Taşçeviren																			
5670 Korsanmartı																			
5730 Büyük karabaş martı													34				17		265
5750 Akdeniz martısı		3								0									
5780 Küçük martı										27									
5820 Karabaş martı	3574	26	17055	294	979	901	365	252	807	140	486	824	1240			27	263	8	81
5850 İnce gagalı martı	26					1	13	1											
5900 Küçük gülmüş martı	32	32	6	21							2		499			152	1009		
5910 Kara sırtlı martı													2						
5921 Van gölü martısı																	15		
5925 Gülmüş martı	236	30	2205	687	481	436	14	123	297	120	30	200	14787	1930	23	491	843		
6060 Hazar sumrusu			0																
6110 Kara gagalı sumru			3					1					4						
6260 Büyük sumru																			
8270 İzmir Yalıkapımı																			
8310 Yalıkapım									2	3		3			2		18		2
8330 Aleca Yalıkapım																			
Tamamsız ördek									1075	33	61	6302					20120		
Tamamsız sığırtıcı	1840							7	573		2	434							

TÜRKİYE KIŞ ORTASI SU KUŞU SAYIMLARI 2011

Kod	Türkçe	Latince	Çildir Gölü	Araklı Sazlıkları	Gediz Deltası	Gökçe Deltası	Ağaçlı Lagunu	Akyatan Lagunu	Kasik Gölü	Seyhan Barajı	Tuzla Lagunu	Yumurtalık Lagunu	Göran Çayı Deltası	Kuşgüllü Milli Parkı
30	Kara gerdanlı dalgaç	<i>Gavia arctica</i>											3	52.568
70	Küçük batağan	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	7	48	173			20		37			88	
90	Bahri	<i>Podiceps cristatus</i>	2		87		10	4			25		35	275
100	Kızı boyunlu batağan	<i>Podiceps grisegena</i>												
120	Kara boyunlu batağan	<i>Podiceps nigricollis</i>		1	552						7	2	15	
462	Yelkovan	<i>Puffinus yelkouan</i>												
670	Siimsik	<i>Morus bassanus</i>			3									
720	Karabatak	<i>Phalacrocorax carbo</i>			826	124	23	31		99	414	1235		455
800	Tepeli karabatak	<i>Phalacrocorax aristotelis</i>												
820	Küçük karabatak	<i>Phalacrocorax pygmaeus</i>			535									142
880	Ak pelikan	<i>Pelecanus onocrotalus</i>			8									
890	Tepeli pelikan	<i>Pelecanus crispus</i>			304								43	311
950	Baleban	<i>Botaurus stellaris</i>												
1110	Sığır Balıkcık	<i>Bubulcus ibis</i>									85			16
1190	Küçük ak balıkcık	<i>Egretta garzetta</i>			105	20	14	2			3	13	29	
1210	Büyük ak balıkcık	<i>Casmerodius albus</i>			36	12	133	8	4	1	15	202	1	9
1220	Gri balıkcık	<i>Ardea cinerea</i>			87	52		49	8	8	38	94	2	33
1310	Kara leylek	<i>Ciconia nigra</i>			21									
1340	Leylek	<i>Ciconia ciconia</i>			3									
1440	Kaşıkçı	<i>Platalea leucorodia</i>			66	54					3	18		
1470	Flamingo	<i>Phoenicopterus ruber</i>			22676	7		22670			56	4192	110	
1520	Kuşu	<i>Cygnus olor</i>												4
1530	Küçük kuğu	<i>Cygnus columbianus</i>												
1540	Ötücü kuğu	<i>Cygnus cygnus</i>												18
1590	Sakarca	<i>Anser albifrons</i>						8			6			
1610	Boz Kaz	<i>Anser anser</i>												
1710	Angit	<i>Tadorna ferruginea</i>	2	8	1940							515		
1730	Suna	<i>Tadorna tadorna</i>			2867	55	6	548		5	369	2558	8	
1790	Fıy	<i>Anas penelope</i>			1300	1797	533	577				1900	15	5100
1820	Boz ördek	<i>Anas strepera</i>			40									75
1840	Çamurcun	<i>Anas crecca</i>	6		11633	3644	259	515	1350	1181	54	7412	45	9005
1860	Yeşilbaş	<i>Anas platyrhynchos</i>	13	11	1483	632		193	65	169	7	94	25	11070
1890	Kıkıyruk	<i>Anas acuta</i>			3464	20		124				4840	125	
1940	Kaşıkçaga	<i>Anas clypeata</i>			7230	310	11	172				1965	345	40
1960	Macar ördeği	<i>Nettion rufina</i>				39	38							
1980	Elmabaş patka	<i>Aythya ferina</i>			57			6100		6				4050
2020	Pasbaş patka	<i>Aythya nyroca</i>												
2030	Tepeli patka	<i>Aythya fuligula</i>												60
2180	Atıngöz	<i>Bucephala clangula</i>												
2200	Sütlü	<i>Mergus albellus</i>			17									
2210	Tarakdış	<i>Mergus serrator</i>												
2230	Büyük tarakdış	<i>Mergus mercator</i>												
2260	Dikkuyruk	<i>Oxyura leucocephala</i>												1
2600	Saz Delicisi	<i>Circus aeruginosus</i>				35								
4070	Su kılavuzu	<i>Rallus aquaticus</i>												
4240	Saztavuğu	<i>Gallinula chloropus</i>			16									45
4270	Sazhorozu	<i>Porphyrion porphyrio</i>												
4290	Sakarnekte	<i>Fulica atra</i>	3	116	4500	14990	2000	95318	85	4295	514	2489	175	9475
4330	Turna	<i>Grus grus</i>				15	35	3						

TÜRKİYE KIŞ ORTASI SU KUŞU SAYIMLARI 2011

Devamlı..	Cildir Gölü	Aralık Sayıları	Gediz Deltası	Göksu Deltası	Akyatan Lagünü	Kızılirmak Gölü	Savhan Barajı	Tuzla Lagünü	Yumurtalık Lagünü	Gönen Çayı Deltası	Kuşçulu Milli Parkı
4500 Poyrazkuşu			44								
4550 Uzunbacak			6								
4560 Kılıçgaga			667	9	12	60			2360		
4700 Halkalı cıltı			9	2					3	15	
4770 Akça cıltı			324	24	25	4		31	186		
4850 Altın yağmurcu			201								
4860 Gümüş yağmurcu			184	39	23			3	66	65	
4930 Kozkuşu			520	5		5	118		141		
4960 Büyük kumkuşu											
4970 Ak kumkuşu			11	2							
5010 Küçük kumkuşu			830		45			1	235		
5120 Kara kornik kumkuşu			8256	44	105			15	1754	1250	
5170 Doğuşkenkuş									64		
5190 Su çulluğu			1								
5290 Çulluk	3										
5320 Çamurçulluğu				6		431			3312		
5380 Sürmeli Kervançulluğu											
5410 Kervançulluğu			391	34	1				55	9	67
5450 Kara kızılbecak			25			25			72		
5460 Kızılbecak	21		1298	43	330	96			242	2	
5470 Bataklık düdükçünü			32		2						
5480 Yeşilbecak			41	2	3	2	2	1	5		
5530 Yeşil düdükçünü	1		1	2							
5560 Dere düdükçünü			1	1	2						
5610 Taşçevren			4								
5670 Korsanmırtı								2			
5730 Büyük karabaş martı					2	9		2	2		18
5750 Akdeniz martısı											
5780 Küçük martı											
5820 Karabaş martı			6198		15	5	17425	390	15	30	1150
5850 İnce gagalı martı			118	5	10				10		
5900 Küçük gümüş martı			208								25
5910 Kara sırtlı martı								1			
5921 Van gölü martısı	16		1		1	2	1300	25			15
5925 Gümüş martı			6771	190	5	125	510	5		110	109
6060 Hazar sumrusu						1		1	8		
6110 Kara gagalı sumru			7	4	43			40	5		
6260 Büyük sumru					3						
8270 İzmir Yalçapını					1						
8310 Yalçapın			6	1	1			3			
8330 Aleca Yalçapın					9	1			1		
Tanımsız ördek						310			450		
Tanımsız sukuşu			160		95	450		260	8075		11000